

LAUPIAS PURSIMIES

Nuorten porsileiritoiminta diakoniakasvatuksen välineenä

Suvi Luopakka ja Klaus Tefke

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

diakoniam virkakelpoisuus

*"Hyväksykää siis toinen toisenne,
niin kuin Kristuskin on hyväksynyt omikseen teidät." Room. 15:7*

TIIVISTELMÄ

Luopakka, Suvi; Tefke, Klaus. Laupias Pursimies. Nuorten pursileiritoiminta diakonia-
kasvatuksen välineenä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, kevät 2015, 62s., 7 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakoniseen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK).

Diakonisen asennoitumisen juurtuminen on oleellinen osa kristittyinä kasvamista ja ole-
mista. Tutkimuksen kohteena olevan nuorten pursileirin hartaudet ja opetustuokioiden oli ra-
kennettu diakoniakasvatuksen näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoitus oli avata pursileiri-
toiminnan merkitystä kristillisen ja erityisesti diakoniakasvatuksen välineenä. Tutkimuk-
sen pohjalta voidaan kehittää edelleen Kontiolahden seurakunnan nuorisotyön leiritoi-
mintaa.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin seurakunnan nuorten-leiritoimin-
taa, diakoniakasvatusta, purjehdusta toiminnallisena välineenä ja purjehduksen kristillistä
symboliikkaa. Tutkimusaineistona toimivat kyselytutkimuksilla ja haastatteluilla kerätyt
tiedot. Kyselyistä ensimmäinen toteutettiin heinäkuussa leirin alussa ja toinen lähetettiin
leiriläisille kotiin heti leirin jälkeen. Haastattelut toteutettiin leirikeskuksessa lokakuussa.
Lisäksi käytettiin osallistuvan havainnoinnin metodia. Aineistojen analyysissä hyödyn-
nettiin laadullista sisällönanalyysejä.

Leirin eri osiot: toiminallisuus, raamattuopetus ja hartauselämä palvelivat toisiaan.

Heti leirin jälkeen nuoret muistivat leirillä käsitellyt raamatunkohdat paremmin kuin lei-
rin alussa. Myös raamatunkohtien ja rukouselämän yhteys pursileiriin ja elämään nähtiin
selvemmin. Leirin jälkeen nuoret nostivat vastauksissaan esiin selkeästi enemmän altruis-
tisiin arvoihin liittyviä näkökulmia. Tiedollisen opetuksen unohtuminen näkyi haastatte-
luvastauksissa, kun leiristä oli kulunut aikaa enemmän. Paremmin muistettiin iltahartau-
det ja niiden tunnelma ja rauha. Toisaalta haastatteluvaiheessakin yhteistyö, toisen autta-
minen ja palvelu olivat rivien välistä luettavissa.

avainsanat: diakonia, diakoniakasvatus, altruismi, raamattuopetus, rukouselämä, leiri, toi-
minnallinen menetelmä, symboliikka, purjehdus

ABSTRACT

Luopakka Suvi and Tefke Klaus. Young people's sailing camp as an instrument of diaconal education. 62 p., 7 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki spring 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

Diaconia is the basic function of the church. The aim of this thesis was to illustrate how young people's sailing camp actions were suitable to be an instrument for Christian and especially diaconal education. Sailing itself contains a lot of Christian symbolism. The Bible lessons and the prayers in the camp were planned from the perspective of diaconal education. Based on the results of this study, further youth work activities in the Kontio-lahti parish could be improved.

The theoretical framework considered elements of diaconal education, dimensions of church camp activities, sailing for functional equipment and Christian symbolism. Research data consists of participant observation, two questionnaire and interviews. The first survey was organized in the camp in July and the second was sent to youths after the camp. Interviews were put in practice in October. Analyzing the data was done with qualitative content analysis.

According to the results of this study it was possible to conclude that different segments of camp – functional activities, the Bible studies and the prayers, served one another. Right after the camp the Bible studies were remembered best. Altruistic approaching also appeared more after the camp. The informative learning was forgotten the most when the camp went further on. The evening prayers and especially the peaceful atmosphere in them were recalled better. The volition to help and service was however observed.

Keywords: diaconia, diaconal education, Christian symbolism, prayer, camp, sailing, functional activity, altruism

SISÄLLYSLUETTELO

1 NUORISOTYÖ JA DIAKONIAKASVATUS SAMOILLA VESILLÄ	7
2 SAMASSA VENEESSÄ – KASVUA YHTEISEEN TEHTÄVÄÄN.....	9
2.1 Kristillistä kasvatusta vai diakoniakasvatusta	10
2.2 Arvoista moraaliseen toimintaan	12
2.3 Leiri diakoniakasvatuksen välineenä	14
3 KUN TUULI KÄY	17
3.1 Purjehduksen historiaa	17
3.2 Anna suuren tuulen puhaltaa - purjehduksen kristillistä symboliikkaa	18
3.3 Purjehdus Kontiolahden seurakunnan nuorisotyössä.....	20
4 MERIMERKKEJÄ JA MERIKORTTEJA – TUTKIMUKSEN KUVAUS	23
4.1 Tutkimuksen taustaa	23
4.2 Tutkimusmenetelmät.....	24
4.3 Laupias pursimies -nuorten pursileiri 2013	28
4.4 Pintaa syvemmillä- Hiljaisuuden talo.....	31
5 PURJEHTIEN VASTUUSEEN	33
5.1 Purjehtien osallisuuteen.....	33
5.2 Suotuisien tuulien puolesta – nuorten ajatuksia rukouksesta.....	35
5.3 Ohjeina purjehtijoille – nuorten ajatuksia leirin raamatunkodista.....	36
5.4 Antavat tahtoa arkeen – rukouksen, raamatunkohtien ja sunnuntain merkitys nuorten arjessa.....	40
6 SATAMASSA	44
LÄHTEET.....	47
LIITTEET.....	50
LIITE 1:Kyselylomake pursileiri.....	50

LIITE 2:Kyselylomake pursileirin jälkeen.....	52
LIITE 3: Haastattelukysymykset.....	54
LIITE 4: Nuorten pursileiriohjelma.....	55
LIITE 5:Rastirata.....	60
LIITE 6: Raamattutyöskentelyiden kysymykset	61
LIITE 7:Saarnan virikeaineisto.....	62

1. NUORISOTYÖ JA DIAKONIAKASVATUS SAMOILLA VESILLÄ

Kontiolahden seurakunnan nuorisotyössä on purjehdittu jo lähes vuosikymmenen ajan. Höytiäinen (järvi) ja seurakunnan leirikeskukseen suomat puitteet tarjoavat mahdollisuuden järjestää turvallista ja laadukasta purjehdustoimintaa. Purjehdus ja purjehtiminen sisältävät paljon kristillistä symboliikkaa. Myös osa Jeesuksen opetuslapsista oli aikanaan veneilijöitä ja kalastajia. Purjehdustoiminta sinällään ei ole itsetarkoitus, vaan sen ajatellaan olevan hyvä toiminnallinen väline, joka auttaa seurakunnallisen yhteyden luomisessa, kristillisen sanoman eteenpäin viemisessä, kasvatus- ja opetustyössä. Leiri-keskus ja sitä ympäröivä luonto sekä Hiljaisuuden talo tarjoavat hiljentymiselle ja Pyhän kokemiselle hyvät puitteet.

Kontiolahden seurakunnan nuorisotyössä on sovellettu rippikoulusuunnitelman mukaista kasvatustapaa. Kolme koria, joiden aihealueina ovat elämä, usko ja rukous läpäisevät koko toiminnan. Tutkimuksen lähtökohtana oli halu saada selville, miten pursileiri toimii diakoniakasvatuksen välineenä ja miten nuortenleirien raamattuopetukset ja rukouselämä kantavat hedelmää nuorten elämässä. Aiempia tutkimuksia raamatunkertomusten, harjauksen ja pursitoiminnan merkityksellisyydestä diakoniakasvatuksen näkökulmasta ei ole. Lähimpänä olevat tutkimukset liittyvät rippikouluun, isoskoulutukseen tai seikkailukasvatukseen. Tutkimusta, siitä miten kolmen korin metodi – elämä, usko ja rukous – toimii nuorisotyössä ja leiritoiminnassa nuoren asenteiden ja arvojen muokkaajana, emme löytäneet.

Diakoniakasvatus on olennainen osa kristillistä kasvatusta. Diakonian edustaa altruistisia eli lähimmäiseen huomioimiseen tähtäviä arvoja. Hektisessä, yksilöä korostavassa kulutusyhteiskunnassa nämä arvot eivät ole itsestään selviä. Diakonia on koko seurakunnan yhteinen tehtävä, siksi myöskään diakoniakasvatus ei voi olla erillinen saareke kirkon toiminnassa, vaan sen tulisi läpäistä kaikki työmuodot. Diakoniakasvatusta voidaan toteuttaa jo olemassa olevia toimintaympäristöjä hyödyntämällä ja hyväksi havaittuja toimintoja kehittämällä.

Tämä tutkimus antaa suuntaviivoja nuorisotyön menetelmien edelleen kehittämiseen Kontiolahden seurakunnassa, sekä rukouselämän että oppitukioiden kannalta kuin myös toiminnallisten menetelmien kanalta. Tämä ei koske vain kesäkauden purjehdustoimintaa vaan tuloksia on mahdollista hyödyntää ympärivuotisen leiritoiminnan edelleen kehittämisessä. Tutkimus avaa myös toiminnallisten menetelmien käyttöä yleensäkin diakonia-kasvatuksen välineenä ja rohkaisee erilaisten elementtien hyödyntämiseen ja yhdistelemiseen.

2 SAMASSA VENEESSÄ – KASVUA YHTEISEEN TEHTÄVÄÄN

Diakonian harjoittaminen on seurakunnan ja sen jäsenten tehtävä. Kirkkojärjestyksen mukaan diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa lähimmäisen auttamista. Avun tulisi kohdentua erityisesti niille, joiden hätä on suurin tai joita ei muilla tavoin auteta. (Kirkkojärjestys 4:3.) Kirkko on diakoninen yhteisö. Se merkitsee osallisuutta yhteyttä luovaan ja rakkauteen ohjaavaan toimintaan. (Raunio 2007, 222.) Diakonia on keskeinen osa kristillistä uskoa. Voidaan sanoa, että usko elää diakoniassa. Lutherin mukaan kirkko on yhteisö, jonka jäsenissä Kristus on synnyttänyt rakkauden toisiaan kohtaan. Kristillinen rakkaus ei kuitenkaan kohdistu vain kirkon jäseniin vaan kaikkiin lähimmäisiin. (Kopperi 2007, 152.)

Laulajan mukaan diakonian kotipaikka on Jumalan luoman maailman ihmisyhteisöjen keskellä. Siksi diakonia on luonteeltaan vuorovaikutteista. Vuorovaikutus on sekä ihmisen ja Jumalan välistä että ihmisten välistä. (Laulaja 2002, 62.) Diakonisen elämänasenteen esimerkkinä voidaan pitää Jeesusta. Hänen ydinviestinsä oli: Jumala rakastaa ihmistä ja ihminen on kutsuttu rakastamaan toinen toisiaan, välittämään toinen toisilleen Jumalan rakkautta. Keskinäisen rakkauden ja huolenpidon todellisuutta Jeesus kutsuu evan geliumeissa Jumalan valtakunnaksi, jota hän haastaa seuraajansa elämään todeksi. (Kuusimäki 2012, 15.) Jumalan rakkauden valtakunnasta kumpuaa augustinolaisen käsityksen mukaan syvä, todellinen onnellisuus, jonka voi saavuttaa Jumalan armon ja anteeksiantamuksen kautta. Tämän näkemyksen mukaan ihminen on kykeneväinen hyviin tekoihin vain, mikäli hän on onnellinen. Jumalan rakkaus toimii siis voimavarana eettisesti hyvälle elämälle. (Puolimatka 2011, 64.) Uskon ulottuvuus on diakonisessa yhteisössä olennaista, koska rakkauden ja sen toteutumisen välille tulee esteitä ja katkoksia. Uskon tehtävä on ylläpitää "teorian ja käytännön" välistä yhteyttä. (Raunio 2007, 222.)

Jonathan Edwardsin mukaan pyhyiden kokemukset avaavat rakkautta. Ne johtavat eettiseen kehitykseen valaisten ihmisen ymmärtämystä ja antaen kokemuksellista tietoa siitä, mikä on hyvää, oikeaa tai arvokasta. Aidot pyhyiden kokemukset synnyttävät halun elää sellaisten periaatteiden mukaan, jotka mahdollistavat kaikille hyvän elämän. Edwardsin

mukaan pyhyys ei ole niinkään ääretöntä voimaa vaan ääretöntä eettistä hyvyttä ja oikeudenmukaisuutta. (Puolimatka 2004, 111–118.)

Avaran diakoniatulkinnan mukaan kaikkea lähimmäisen hyvään suuntaavaa toimintaan voidaan kutsua diakoniaksi. Diakoniatoinnin erityislaatuisuutta ei tarvitse korostaa eikä sitä tarvitse erottaa muusta auttamisesta. Avaran näkemyksen mukaan diakoniatointi ei edellytä auttajalta uskonnollista näkemystä, koska Jumala toimii salatulla tavalla. Jumalan rakkaus tulee näkyväksi Hänen haluamiensa reittien kautta. Tekoja arvioidaan lähimmäisen saamasta avusta käsin, ei auttajan vakaumuksen pohjalta. Siellä missä joku saa avun, on läsnä Jumala. (Elenius 2007, 158–165.)

2.1 Kristillistä kasvatusta vai diakoniakasvatusta?

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjaus 2015 määrittelee kasvatuksen kaikenikäisten kasvun mahdollistamiseksi ja tukemiseksi. Kasvuun haastetaan niin yksilönä, lähimmäisenä kuin yhteisön jäsenenäkin. Kristillinen kasvatusta rakentuu kasteen varaan. Kasvatusta on yksi luterilaisen kirkon neljästä perustehtävästä, joiden tulisi toteutua seurakunnan elämässä ja kaikessa toiminnassa. Muut perustehtävät ovat julistus, lähetys ja palvelu. (Meidän kirkko – kasvamme yhdessä i.a.) Palvelutehtävän, diakonian toteuttaminen nuorisotyössä tarkoittaa sekä etsivää ja auttavaa työtä nuorten parissa, mutta yhtälailla nuoret itse ovat kutsuttuja palvelemaan (Nuoret seurakuntalaisina 2006, 16). Siksi diakoniatyö tulisi suunnata kaikenikäisille. Lea Rättyän tutkimuksessa diakoniatyöntekijät painottivat erityisesti lasten, nuorten ja koululaisten asenne- ja diakoniakasvatusta tärkeyttä. Tämä kasvatustehtävä kuuluu diakoniatyöntekijöiden mukaan kaikille seurakunnan työmuodoille. Diakonisen näkökulman tulisi olla esillä kaikessa seurakunnan toiminnassa, mikä edellyttää työmuotojen ja menetelmien kehittämistä. (Rättyä 2009, 111–114.)

Kirkon kasvatusta linjauksen mukaisesti kirkon kasvatustyön tavoitteena on kasvaminen yhdessä lähimmäisyyteen ja yhteiseen vastuuseen (Meidän kirkko – kasvamme yhdessä i.a.). Tältä osin diakoniakasvatusta ja kristillisen kasvatusta käsitykset ovat hyvin lähellä toisiaan. Samalla linjalla on emerituspiispa Wille Riekkisen näkemys, jonka

mukaan Kristillisen kasvatuksen päämääränä voidaan sanoa olevan rakkaus. Rakkaus on samalla myös paras työvälinen kristilliseen kasvatukseen. Esimerkkinä rakastamisessa toimi Jeesus itse. Kristillisen kasvatus tähtää siihen, että lapsi ja nuori voisi löytää omalle elämälleen perustan kristillisestä uskosta. (Riekkinen 2008, 83.) Usko merkitsee Kristuksen läsnäoloa. Kristus on lähimmäiseen suuntautuvan rakkauden lähde, jonka läsnäolo auttaa tekemään Jumalan tahdon mukaisia ratkaisuja. Uskossa ja rakkaudessa kasvaminen on koko elämän mittainen prosessi. Tämän mahdollistamiseksi on nuorta tuettava seurakunta- jumalanpalvelusyhteyden löytämisessä. Kontiolahden seurakunnan nuorisotyön kasvatuksen pohjana käytetään katekismukseen perustuvaa ”kolmen korin” perusjäsentelyä (ks. Köykkä, 2005, 24). Tällöin opetuskokonaisuuksia käsitellään kolmesta näkökulmasta, jotka vahvistavat toisiaan. Näkökulmat ovat elämä, usko ja rukous. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 9–11.)

Eettisen opetuksen tarkoituksena on harjaannuttaa nuorta arvioimaan elämäntilanteisiin liittyviä moraalisia kysymyksiä. Kymmenen käskyä muodostavat pohjan nuorten elämäntilanteiden käsittelylle ilmaisten ihmisen sydämiin kirjoitetun luonnollisen lain. Uskontunnustus taas luo pohjan käsitellä uskonnollisia kysymyksiä, jotka moraalisessa pohdinnasta nousevat. Nuoret tarvitsevat kaukupohjaa omasta elämäntodellisuudestaan, siksi uskon sisällön opetuksen onkin kytkeydyttävä kiinteästi nuorten elämäntilanteiden käsittelyyn. Jumalanpalvelus- ja rukouselämässä yhdytään käsiteltyihin kysymyksiin, mikä auttaa syventämään ja jäsentämään elämäntilanteiden ja uskon kysymyksiä nuorten kokemusmaailman. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 9–10.)

Diakoniakasvatuksen määritelmä tulee hyvin lähelle kristillisen kasvatuksen käsitettä. Avaran diakonianäkemyksen mukainen diakoniakasvatus voisi olla yleensäkin eettistä, altruistiseen eli toisen hyvään tähtäävään toimintaan ohjaavaa kasvatusta. Tässä tutkimuksessa tarkoitamme diakoniakasvatuksella kaikkea eettisiä kasvatusta, jonka tavoitteena on altruistinen toiminta. Pyhyden kokemusten mahdollistaminen seurakuntayhteyden, rukouksen ja uskonelämän ihmettelemisen kautta tukee tätä kasvatusta.

2.2 Arvoista moraaliseen toimintaan

Yhteisön säilymisen kannalta yhteisössä on oltava jonkinlainen yhteinen käsitys eettisesti hyvästä toiminnasta. Yhteinen käsitys ei kuitenkaan sulje pois yksilöllisiä ihanteita ja elämäntapoja. (Luumi & Ylönen 2002, 13.) Eettinen kasvatus voidaan määrittellä arvojen ja normien siirtämiseksi. Toisen näkemyksen mukaan se on rationaalisen pohdinnan tukemista. Tällöin kasvatuksen päämääränä on antaa valmiuksia ratkaista eettisiä ongelmia itsenäisesti välittämällä tietoa erilaisista moraaliperinteistä ja mahdollistamalla niiden kriittinen tarkastelu. Edelleen eettinen kasvatus voidaan nähdä ihmisen luontaisen kehitysprosessin edistämisenä ja tukemisenä. Tällöin ei arvojen ja normien siirtämistä nähdä tavoitteena, vaan ennemminkin vuorovaikutuksessa kasvattajan ja kasvatettavan välillä pyritään selkiyttämään yksilön arvokäsityksiä ja valintoja. Koulukunnasta riippuen, ne jotka määrittelevät eettisen kasvatuksen kehityspsykologisena prosessina, painottavat arvovalintojen pohjana joko järkeä tai tunteita ja kokemuksia. Kasvatus on kuitenkin aina arvosidonnaista. Silloinkin kun kasvattajan tavoitteena on se, että kasvatettava itse löytäisi ja valitsisi ratkaisuja ongelmiin, hän kuitenkin useimmiten toimii merkityksellisten aihepiirien valitsijana. Joka tapauksessa eettisen kasvatuksen päämääränä on antaa valmiuksia pohtia moraalisia kysymyksiä. (Kallio 2005, 12–17.)

Moraalilla tarkoitetaan käytännön toimintaa (emt., 15). Moraalilla voidaan ajatella olevan kolme tehtävää. Ne ovat ristiriitojen ratkaisu, hyvän edistäminen ja pahan estäminen. Vaikka voidaan tunnistaa universaaleja moraaliarvoja, moraalit kuitenkin elää kulttuurin tuotteissa, joista moraalin kannalta tärkein on kieli. Moraalia voidaan toteuttaa sanastojen, sananlaskujen ja kertomusten avulla. Moraalia ohjailevat arvot ja moraaliperiaatteet. Myös ne ovat kielellisiä. (Helkama 2009, 18 & 30.)

Arvot ohjaavat ihmisen valintoja ja motivoivat toimintaa. Milton Rokeachin mittarin mukaan arvot ovat toivottavia asiantiloja kuten vapaus tai toivottavia menettelytapoja kuten rehellisyys. Arvojen avulla arvioidaan ja perustellaan valintoja ja tekoja. (emt. 33.) Diakoniakasvatukseen voidaan sanoa olevan kristillisellä arvopohjalla lepäävää eettistä kasvatusta. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon neljä keskeisintä arvoa ovat Pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus. Pyhän kunnioittaminen mer-

kitsee, että näemme Jumalan kuvan toisissamme ja näemme kaiken elämän olevan Jumalan luomana pyhää. Oikeudenmukaisuudella tarkoitetaan etenkin heikkojen ja syrjäytyneiden oikeuksien puolustamista. Vastuullisuus on lähimmäisistä huolehtimista, luomakunnan varjelua ja kohtuullisten elämäntapojen tavoittelua. Totuudellisuus edellyttää rohkeutta puhua Jumalasta ja esimerkkinä toimimista. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 35 – 36.)

Kristillisen näkemyksen mukaan moraali ihmisessä on Jumalan luomaa (Laulaja 2002, 62). Omantunnon toimiminen mielekkäällä tavalla edellyttää eettisen tiedon kehittämistä. Eettiset intuitiot ovat luotettavia vain, jos niiden pohjana ovat tiedolliset kyvyt ovat riittävän kehittyneitä. Tiedon lisäksi käytännön tilanteissa annettu eettinen esimerkki on moraalisen kehittymisen kannalta tärkeää. (Roeser 2002, Puolimatkan 2004, 296 mukaan.) Rakkaudellinen ilmapiiri mahdollistaa eettisten intuitioiden vaatiman tunne-elämän herkkyyden ja eettisen tahdon (Puolimatka 2004, 297).

Diakonian periaatteita ohjailee Kultainen sääntö, joka edellyttää asettumista toisen ihmisen asemaan. Diakonian ohjenuorana voidaan pitää toisen ihmisen avun tarvetta. Toisaalta kultainen sääntö ohjaa tekemään valintoja sekä yhden lähimmäisen että koko yhteisön kannalta. Diakonia edustaa siis myös kohtuullisen elämän etiikkaa. (Laulaja 2002, 62–63.) Kertomus Laupiaasta Samarialaisesta on diakoniakasvatuksen malliesimerkki. Kertomus on ohjannut kirkon käytännön toimintaa läpi historian. Se kannustaa toimimaan hädänalaisen ihmisen hyväksi. (Kuusimäki 2012, 18.) Auttamisen asenteita ja rakenteita Suomessa kartoittaneessa tutkimuksessa havaittiin, että laupiaan samarialaisen kertomuksen tuntemisella ja huono-osaisiin kohdistuvalla auttamishalulla on selkeä yhteys toisiinsa. Kertomuksen tuntevat peräänkuuluttavat etenkin yleistä ja yhteiskunnallista auttamista, mutta ovat myös itse halukkaampia auttamaan. (Pessi & Saari 2008, 159.)

Ihmisen moraaliseen toimintaan vaikuttaa myös arvojen aktivointi. Verklankenin ja Hollandin tutkimuksessa todetaan, että aktivoimalla avuliaisuuteen liittyviä arvoja, saatiin ihminen tekemään epäitsekkeitä, auttavaisia tekoja. Arvojen aktivointi näyttäisi toimivan kuitenkin vain, mikäli kyseiset arvot ovat ihmiselle entuudestaan tärkeitä. Esimerkiksi Laupiaan Samarialaisen kertomuksen aktivoiminen ihmisen mielessä, voi lisätä hänen

tahdonvoimaansa auttamisvelvollisuuden noudattamisessa. Hyväntahtoisuusarvojen aktivoitumista tapahtui näitä arvoja kunnioittavilla ehkä hiukan yllättäenkin myös silloin, kun kokeessa tarkkaavaisuus kohdennettiin itseen. (Helkama 2009, 26 & 49–50.)

Auttamiseen ja toisen ihmisen huomioimiseen liittyvät läheisesti vastuun ja velvollisuuden rajat (emt. 98). Jeesuksen esimerkki ja opetukset altruistisesta toiminnasta ovat osaltaan vaikuttaneet länsimaiseen näkemykseen hyvästä elämästä ja moraalista. Vaikutteita on tullut myös hyve-etiikasta sekä kreikkalaisesta ja juutalaisesta vieraanvaraisuudesta. (Kainulainen, Saari & Yeung 2005, 120.) Antiikin hyve-etiikan hyveet liittyvät toisen ihmisen huomioonottamiseen, jossa yksilön ja yhteisön etu kietoutuvat toisiinsa. Eettisessä altruismissa päämääränä on toisen ihmisen auttaminen ilman oman edun ajamista. (Hiilamo & Hiilamo 2007, 33.)

”Altruismi on sellainen sosiaalisen toiminnan muoto, jossa kansalainen pyrkii lisäämään toisen henkilön käytettävissä olevien resurssien määrää omien resurssiensa määrää vähentämällä, ja jossa ensisijainen motivoiva tekijä ei ole kansalaisen oma subjektiivinen hyöty, vaan hyvinvointierojen vertailuun perustuva käsitys oikeasta ja väärästä” (Kainulainen, Saari & Yeung 2005, 89). Altruismia käsittelevät tutkimukset ovat lähes yksimielisiä siitä, että altruismi kytkeytyy enemminkin personallisuustekijöihin kuin yhteiskunnan rakenteisiin. Henkilöt, jotka eivät tee eroa meidän ja muiden välille ovat yleensä muita altruistisempia. (emt., 107.)

2.3 Leiri diakoniakasvatuksen välineenä

Kokoavan toiminnan kautta voidaan seurakunnissa tarjota nuorelle turvallinen kasvuympäristö. Sen avulla voidaan saada positiivisia malleja kohtaamisesta ja hyväksytyksi tulemisesta. Lapsi- ja nuorisotyön kohtaavuudessa on seurakuntatyön tilastojen mukaan kaksi väliin putoavaa ikäryhmää: alle rippikouluikäiset ja yli isoiskäiset. Haasteita tuovat lapsuuden ja nuoruuden rajojen liukuminen, harrastamisen kulttuurin muutos ja teknologisen ympäristön kehittyminen. Siksi kokoavien menetelmien kehittäminen on tärkeää. Kehittämispaineita tuo myös luontevan tavan löytyminen sille, miten nuori aikuinen voi jatkaa

seurakuntayhteyttä täytettyään 18 vuotta. Nuorisotoiminnassa tulee huomioida ikään liittyvät erityistarpeet, kuitenkin niin, ettei työ lokeroituisi yhä pienemmiksi osiksi, vaan olisi luonteva osa kokonaiskirkkoa. (Nuoret seurakuntalaisina 2006, 18–19.)

Runsas leiritoiminta on seurakuntien nuorisotyön vahvuus. Parhaimmillaan leiri tarjoaa osallistujalle yhteisöllisyyttä, hyväksytyksi tulemisen ja onnistumisen kokemuksia. Useimmat leirikeskukset sijaitsevat luonnon läheisyydessä, joten leiri antaa mahdollisuuden Pyhän kokemiseen luonnon keskellä. Myös yhteinen hiljentyminen on tärkeä elementti seurakunnan leireillä. (Puuska 2012,124.) Leiri antaa kristilliselle kasvatukselle oivat puitteet. Se on eräänlainen pienenisyhteiskunta, joka jo itsessään pitää sisällään mahdollisuuden oppia yhdessä elämistä, tekemistä ja yhdessä toimimisen pelisääntöjä. Leiri toimii moraalien harjoituspaikkana. Leirin moraalit syntyvät käytännön tilanteissa, kuten oikeudenmukaisena tehtävänä. Moraali ilmenee myös arvostuksena, tasapuolisuutena ja rehellisyytenä. Leiri toimintaympäristönä tarjoaa hyvät puitteet myös arvojen pohdinnalle. Leiriläiset voivat esimerkiksi miettiä yhdessä millaisiin arvoihin he haluavat "pienoisyhteiskuntansa" nojaavan, osallistumalla sääntöjen laadintaan. Myös leiriä suunnittelevien henkilöiden on syytä pohtia leirin arvopohjaa suunnittelutyössä. (Ketola 2002, 51–57.)

Leiriympäristö tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia toiminnallisten harjoitusten käyttöön. Toiminnallisilla menetelmillä pyritään aktivoimaan ryhmän ja yksilön toimintaa ja oppimista. Toiminnan avulla voidaan käynnistää uusia näkökulmia tarjoavia ajatusprosesseja. Toiminnalliset menetelmät pohjautuvat useisiin elementteihin kuten mielikuvaoppiminen, leikki, liikuntakasvatus, seikkailu, narratiivisuus ja kokemusoppiminen. (Jaakkola, Kataja & Liukkonen 2011,31.)

Kaiken oppimisen voidaan sanoa olevan mielikuvaoppimista. Eri aistit muuntavat kokemukset mielikuviksi, jotka yhtyvät muistissa jo aiemmin olleisiin mielikuviiin. Mielikuvavirtauksien rikastuttaminen aktivoi ja herkistää oppimiskanavia. (Jaakkola ym. 2011, 30–31.) Kristillistä symboliikkaa voidaan käyttää tällaisena rikastuttajana.

Liikunta ja leikki ovat hyviä välineitä luonnollisen vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi. Tätä vuorovaikutusta voidaan käyttää myöhempien keskustelujen pohjana. Liikunta ja

leikki tuottavat mielihyvää ja iloa, mikä edistää oppimista. Pelien ja leikkien avulla voidaan harjoitella yhteisten sääntöjen soveltamista. Purjehdustoimintaa Kontiolahden seurakunnassa ei käytetä niinkään seikkailukasvatuksen näkökulmasta, vaan toiminnallisena välineenä, jonka avulla edistetään oppimista ja vuorovaikutustaitoja. Liikunnan avulla voidaan yventävää oppimista. Toki seikkailullisiakin elementtejä purjehdus tarjoaa vauhdin myötä. Urheilu ja leikit ovat myös draamaa. Pieninkin draamaharjoitus voi nostaa esiin tärkeitä näkökulmia ja eteenpäin vieviä kysymyksiä. Varsinaisiin draamamenetelmiin kuuluvat lisäksi erilaiset näytelmätehtävät ja rooliharjoitukset. Tarinoiden luomisen ja kerronnan keinot auttavat kokemuksien ilmentämisessä ja toisaalta niiden kautta voi myös muodostaa oman todellisuutensa. Tarinat mielletään usein vain kielen ja puheen kautta tapahtuviksi, mutta myös toiminta synnyttää emotionaalisia latauksia ja muistikuvia, mikä muodostaa jo sinällään oman tarinan. Oppiminen alkaa opiskelijan omasta konkreettisesta kokemuksesta. Oman kokemuksen kautta voidaan oppia itsetuntemusta, ryhmän toimintaa sekä käsiteltäväksi valittua teemaa. Uusi kokemus luo tiedollista ja kokemuksellista ristiriitaa tuottaen uusia oppimisoivalluksia. (Jaakkola ym. 2011, 32–33.)

3. KUN TUULI KÄY

Kontiolahden seurakunnassa purjehdus on mahdollistettu niin, ettei tarvitse kuulua puriseuraan tai omistaa omaa venettä. Riittää, että on halu osallistua seurakunnan nuorisotyön leireille. Ajatuksena on mahdollistaa sellaisten toimintojen kokeileminen ja harrastaminen, joita ei olisi muuten mahdollista kokeilla. Purjehtiminen seurakunnassa ei aiheuta juuri minkäänlaisia kustannuksia nuorelle, pientä leirimaksua lukuun ottamatta. Maksu on yhteneväinen muiden seurakunnan kasvatustyön järjestämien leirien kanssa. Tällainen tasapäästäminen voidaan katsoa osaltaan kuuluvaksi diakoniakasvatukseen. Purjehdus voi toimia myös väylänä seurakuntayhteyteen. Purjehdustoiminnan kautta nuori, joka ei ole mukana esimerkiksi isostoiminnassa, voi tuoda omat lahjansa yhteiseen käyttöön.

3.1. Purjehduksen historiaa

Purjehtiminen on kehittynyt kaupankäynnin ja tutkimusmatkailun myötä. Esi-isämme olisivat hämmästyneitä, jos kuulisivat, että purjehtia voi myös huvia vuoksi, koska aiemmin sitä pidettiin vain soutamisen tai melomisen vaihtoehtona. Esimerkiksi viikinkialusten päävoimanlähteenä toimivat purjeet, joiden avulla voitiin purjehtia myötäisillä tuulilla. Eri puolilla maapalloa asuvat ihmiset ovat historian aikana keksineet uusia ja ainutlaatuisia tapoja purjehtia tarkoituksenmukaisilla aluksilla. Huvi- ja kilpapurjehdus vakiinnutti asemansa vasta 1800-luvulla, jolloin muutamista merimiehistä tuli avomeri- ja matkapurjehduksen edelläkävijöitä. Suurissa kilpapurjeveneissä oli ammattimiehistöt ja itse veneet olivat kohtuuttoman kalliita. Vasta toisen maailmansodan jälkeen purjehdus, sellaisena kuin me sen nykyään tunnemme, sai todella alkunsa. (Evans, Manley, Smith & Aarnio 2010, 12.)

Vanerin keksiminen antoi lähtölaukauksen purjehdusharrastuksen kehittymiselle ja kevytveneiden suosio alkoi kasvaa. Itse rakennettu vene tarjosi ihmisille halvan ja helpon tavan päästä lajiin sisälle, olipa kyseessä sitten huvi- tai kilpapurjehdus. Lasikuitu tuli markkinoille 1960-luvulla ja tarjosi taipuisamman vaihtoehdon vanerille. Rakennusma-

teriallit jatkavat kehittymistään, mikä johtaa yhä kevyempien ja kestävämpien veneiden kehittämiseen. Takana ovat ajat, jolloin purjehtiminen oli eliitin harrastus. Nykyään aloittelijat voivat aloittaa purjehtimisen siellä, missä vain on vettä ja tuulta. Olennaista purjehtimisesta nauttimisesta on se, että voi koetella taitojaan luonnonvoimia vastaan ja määrittää, minne itse haluaa mennä. Vapaudella ei juurikaan ole rajoja. (Evans ym. 2010, 12–13.)

3.2 Anna suuren tuulen puhaltaa – purjehduksen kristillistä symboliikkaa

Purjehdus ja vesillä liikkuminen sisältävät paljon kristillistä symboliikkaa ja kielikuvia. Myös osa Jeesuksen opetuslapsista oli aikanaan aktiivisia veneilijöitä ja kalastajia. Kontiolahden pursileirillä symboliikka tulee esiin paitsi purjehtiessa myös hartaushetkissä, liturgisissa teksteissä sekä muussa leirikeskusten sisustuksessa, lauluissa, rukouksissa, Raamattu-työskentelyssä ja jopa iltaohjelmien peleissä.

Symboliikka on yksi tapa ilmentää uskontoa. Symbolilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi merkkiä, tunnussanaa tai vertauskuvaa. Sen avulla voidaan ilmaista tiivistetysti laajempia kokonaisuuksia. Perinteisimmin symbolit pohjautuvat näköaistin käyttöön, jolloin sanoma voi kulkea äänettömästi. Tällöin symboliikka täydentää sanallista viestintää ja opetusta. Symboliikkaa toimii myös opetuksen ja rukouksen tukena sekä apuvälineenä. Esimerkiksi kirkkoteksteilit toimivat sisustuksena, mutta ne ovat myös osa kirkon julistusta. (Koivula 2011, 9–13.)

Kirkkoa on varhaisista ajoista asti kutsuttu pelastuksen laivaksi, joka seilaa elämän merellä (Koivula 2011, 27). Laivan maston voidaan nähdä kuvaavan ristiä, joka muistuttaa Kristuksen sovitus- ja lunastustyöstä. Ristillä varustettu laiva on seurakunta, jota Jeesus ohjaa elämän meressä. Raamatunkohdat Genesaretin järven myrskystä (Matt:8:23–26, 14:22–23) ovat tämän symboliikan taustalla. (Kirkkopalvelut i.a.). Purjetta pidetään uskon vertauskuvana. Pyhä Henki on tuuli, joka täyttää purjeet ja pitää veneen liikkeellä. (Koivula 2011, 47.) Jeesus sanoittaa Pyhä Hengen toimintaa: ”Tuuli puhaltaa, missä tahtoo”(Joh.3:8). Kreikankielinen sana pneuma tarkoittaa sekä tuulta että henkeä, siksi tuu-

lesta on tullut Pyhän Hengen vertauskuva (Kirkkopalvelut i.a.). Ankkuri muistuttaa turvasta veneessä tai laivassa. Se kuvaa elämän kiinnekohtaa. Ankkuria pidetään myös toivon vertauskuvana, joka muistuttaa Kristuksesta ja ikuisen elämän lupauksesta. (Väisänen 2011, 47 & 138.)

Raamatusta löytyy lukuisia vesi-teemaan liittyviä kohtia. Vesi on elämän edellytys, janon sammuttaja ja puhdistautumisen väline. Vesi on myös kasteen keskeinen symboli, joka kuvaa elämää ja synnin pois pesemistä. (Koivula 2011, 27 & 47.) Kaste- ja lähetyskäskyssä Jeesus kehottaa kastamaan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen (Matt 28: 18–20). Kastevesi on enemmän kuin symboli, se on Jumalan sanaan liitettyä vettä, joka pesee puhtaaksi synnistä.. Siinä Kristus on itse todellisella ja havaittavalla tavalla läsnä.(Katekismus 1999, 34.) Jeesus kehottaa janoisia kääntymään hänen puoleensa sanoen, että häneen uskovien sisimmästä kumpuavat elävän veden virrat. Tällä Jeesus tarkoitti Pyhää Henkeä. (Joh7: 37–38.) Virvoittavat lähteet puhkeavat vedettömiin laaksoihin niille jotka, saavat voimansa Jumalasta ja sade antaa heille siunauksensa, näin runoillaan puolestaan Pyhiinvaeltajan laulussa (Ps.84: 7). Vesi on myös peili, mutta eettisen toiminnan kannalta parempi peili on lähimmäinen: ”Veden kalvosta näet kasvosi, lähimmäisessä näet sydämesi”, sanoittaa sananlaskut. (sananl. 27:19.)

Opetuslapsistaan Jeesus sanoi tekevänsä ihmisten kalastajia. Kalan voidaan ajatella kuvaavan ihmisiä, joita Jeesus kokoaa seurakunnaksi. Kala oli myös jo varhaiskristittyjen salainen tunnusmerkki ja uskontunnustus. Jeesus, Kristus, Jumalan Poika ja Vapahtaja sanojen kreikankieliset alkukirjaimet muodostavat kala-sanana kreikaksi. Symboli on edelleen kristittyjen käytössä. Jeesus vertasi itseään profeetta Joonaan, joka oli kolme päivää suuren kalan sisällä (Matt 12:39–40). Siksi kala tarkoittaa Jeesusta kuolleista nousseena vapahtajana. (Kirkkopalvelut viitattu i.a.). Kala esiintyy myös ruokkimisihmeessä, joka oli yksi pursileirin raamattutuntien aiheista (Matt 14:19–20).

”Minä olen maailman valo”, sanoo Jeesus. (Joh:8:12). Järven yllä paistava aurinko suurena valona on tärkeä Kristusta symboloiva vertauskuva. Aurinko ja kuu kertovat ylösnousemuksen sanomasta.(Tampereen ev.lut srk-yhtymä i.a.)

3.3 Purjehdus Kontiolahden seurakunnan nuorisotyössä

Kontiolahden seurakunnan nuorisotyö jakautuu kolmeen jaksoon, kevät, kesä ja syyskauteen. Syksystä keväeseen toimintaa rytmittää viikko-ohjelma, joka sisältää liikunnallisia kerhoja, nuorten iltoja sekä minikirkkoja, seurakunnan yhteistä sunnuntain messua unohtamatta. Koko vuotta yhdistää ympärivuotinen leiritoiminta, jonka mahdollistaa oma leirikeskus Höytiäisen rannalla. Vuosittain nuorille suunnattu leirejä järjestetään noin seitsemän, lisäksi tulee isos- ja kerhonohjaajakoulutusleirit, joita on vuosittain neljä. Leirien päiväohjelma on yhteneväinen leiristä riippumatta. Aamupäivällä on oppituoquio ja iltapäivällä toiminnallista ohjelmaa. Näitä rytmittävät ruokailut sekä tietysti hartaus- ja rukouselämä. Ohjelmat rakentuvat elämä, usko, rukous ajatuksen pohjalta, joka voidaan sanoittaa myös niin, että tulee olla fyysistä jumppaa, henkistä jumppaa ja hengellistä jumppaa. Sitten tulee myös levätä.

Kontiolahden seurakunnan nuorisotyössä on purjehdittu jo lähes vuosikymmenen ajan. Seurakunnan leirikeskuksen suomat puitteet Höytiäisen rannalla mahdollistavat turvallisen purjehdustoiminnan järjestämisen. Nuorten pursileirin juuret ovat niin sanotun väliinpuotoaja ikäluokan tavoittamisessa. Vuosituhannen alussa Kontiolahdessa järjestettiin varhaisnuorisotyön puitteissa 12–14-vuotiaille kesäleirejä. Vähitellen vastuu järjestämisestä siirtyi nuorisotyölle ja ikäjakama vaihtui 13–16-vuotiaiden nuorten kesäleiriksi. Näillä leireillä purjehdittiin Höytiäisen pursiseuran venevierailujen muodossa sekä kunnalta lainatuilla optimistijollilla. Oman kaluston hankinta sekä lahjoitukset että kunnan kaluston kunnostaminen talkoovoimin mahdollistivat leiritoiminnan pursileirinä. Leirin tarkoitus on edelleenkin tavoittaa väliinpuotavia ikäluokkia. Lisäksi se mahdollistaa nuorille osallistumisen nuorisotyön leiritoimintaan kesäaikaan muutoinkin kuin rippikoululaisen tai isosen roolissa.

Nuorten purjehdus kesä muodostaa tällä hetkellä kokonaisuuden, joka kokoaa eri-ikäisiä nuoria, alkaen 12–13-vuotiaista kolmekymmppisiin, Hirvirantaan veneilyn ja purjehduksen äärelle. Purjehduskesä alkaa toukokuun puolivälissä k-17 talkoo leirillä, jolloin kunnostetaan kalustoa, siivotaan hartaustila sekä huolletaan purjeventit. Jos kelit sallivat aloitetaan myös veneily. Toinen leiri kesällä on Nuorten pursileiri. Kolmas leiri, kauden päätös, on elokuun lopussa ja se on suunnattu aikuistuville nuorille. Kolmas leiri kantaa nimeä

k-17 pursileiri. Tällöin tarkastetaan kalusto ja jollat, tehdään korjauksia, minkä jälkeen ne varastoidaan odottamaan seuraavaa kautta. Kesällä on myös kaksi tai kolme avointa pursipäivää, jolloin aikuistuvien nuorten on mahdollista tulla purjehtimaan tai kokeilemaan purjehdusta. Lisäksi täysi-ikäiset ohjaajat kokoontuvat viikoittain treenaamaan omia taitoja, erillisen ohjelman mukaisesti.

Purjehdustoiminta seurakunnassa ei ole itsetarkoitus vaan sen ajatellaan olevan hyvä toiminnallinen väline. Sen avulla voidaan luoda seurakunnallista yhteyttä, viedä kristillistä sanomaa eteenpäin, tukea kasvatus- ja opetustyötä sekä rikastuttaa nuoren omana ruokuselämää.

Vuosikymmen aikana on talkoo voimin kunnostettu vanhasta majoitusrakennuksesta venevaja kaluston korjaamista ja säilytystä varten. Samoin talkoovoimin yhdessä nuorten kanssa on ensin kunnostettu, vieläkin käytössä olevat, optimistijollat sekä Windmill. Vuosittain talkooleiriläiset keväällä tekevät pieniä pintakorjauksia sekä vahaavat veneet kesää varten valmiiksi. Vähitellen vuosien varrella on tehty hankintoja ja ostettu zoom8-jollia sekä viimeisimpänä 29er skiff luokan jollia, jotka yhdessä muodostavat kaluston tämän hetkisen rungon. Lisäksi käytössä on ollut kansainvälinen 505 sekä Vikla.

Optimisti-jollat, Zoom8:t ja Höytiäisen Hirviselkä

Turvavene vesillä

Kaatuminen kuuluu jollapurjehdukseen

Turvallisuudesta purjehdustoiminnan aikana huolehditaan kumiveneistä käsin, joita on kaksi. Lisäksi käytössä on suomi-vene jolla nuoriso opettelee moottoriveneen hallintaa, että voivat jatkossa toimia turvaveneen kipparina. Leiristä laaditaan turvallisuussuunnitelma. Siitä käy ilmi osallistujien tiedot, tiedot henkilökunnasta ja turvallisuus vastuista. Lisäksi se sisältää pelastus ja tiedotussuunnitelman. Tämä liitetään Kontiolahden leiriturvallisuus asiakirjaan, joka sisältää muun muassa riskianalyysit nuoriso- ja rippikoululeirien sekä kouluikäisten leirien osalta Hirvirannan leirikeskuksessa.

29er kiittää kohti auringon siltaa

4 MERIMERKKEJÄ JA MERIKORTTEJA – TUTKIMUKSEN KUVAUS

4.1 Tutkimuksen taustaa

Molemmat tämän tutkimuksen tekijät ovat koulutukseltaan sekä kirkon nuorisotyönohjaajia että diakoniatyöntekijöitä. Siksi myös näiden kahden työalan liittymäkohdat kiinnostavat meitä. Diakoniakasvatuksen kehittäminen luontevaksi osaksi eri työmuotoja on molempien mielestä tärkeää. Olimme kiinnostuneita siitä, miten diakoniakasvatus on liitettävissä osaksi jo olemassa olevaan nuorisotoimintaan. Toinen tutkimuksen tekijöistä toimii Kontiolahden seurakunnan nuorisotyönohjaajana. Hän vastasi tutkimuksen kohteena olevasta pursileiristä, jonka raamattutuokiot ja ohjelma rakennettiin diakoniakasvatuksen näkökulmasta. Toinen tutkimuksen tekijöistä puolestaan toimii omassa seurakunnassaan diakonia- ja perhetyössä. Hänen roolinsa leirillä oli toimia havaintojen tekijänä. Muu tutkimusaineisto koottiin ja analysoitiin yhteistyöllä. Sitä, että useampi tutkija tutkii samaa ilmiötä ja on mukana joko osassa tutkimusta tai koko tutkimusprosessissa kutsutaan tutkijatriangulaatioksi. Tutkijatriangulaatio sopii hyvin opinnäytetöiden tekemiseen. Sen avulla on mahdollista lisätä tutkimuksen luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 viitattu 13.4.2015).

Tutkimuksen lähtökohtana oli halu saada selville, miten pursileiri kokonaisuudessaan toimii diakoniakasvatuksen välineenä ja toisaalta, miten nuortenleirien raamattuopetukset ja rukouselämä kantavat hedelmää nuorten elämässä. Pyrimme saamaan selville leirin merkitystä nuorten diakoniseen elämänsenteen muovaajana. Paneuduimme siihen, millaisia merkityksiä nuoret antoivat diakonisille raamatunkohdille ja rukouselämälle ennen ja jälkeen pursileiriin. Ennen kaikkea olimme kiinnostuneita siitä, millaisia yhtymäkohtia nuoret näkevät raamatunkohdilla ja rukouselämällä olevan pursileiriin ja lopulta arkiseen elämään.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan sellaisia metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja ääni pääsevät esille. Tällaisia metodeja ovat esimerkiksi haastattelu ja osallistuva havainnointi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 155.) Tämän tutkimuskohteena oli Kontiolahden seurakunnan nuorisotyön pursileiri ja se millaisia merkityksiä pursileirillä on nuorten elämään.

Kontiolahden seurakunta sijaitsee Pohjois-Karjalan maakuntakeskuksen, Joensuun vieressä. Tämän vuoksi kunnan väestömäärä on kasvussa. Väestön molemminpuolinen muuttoliike on seurakunnassa ollut vilkasta ja rakenne maakunnan keskitasoon nähden nuorta ja lapsiperheellistä. Seurakunnan nuorisotyö kutsuu mukaansa yli 13-vuotiaita. Yläikärajaa ei ole määritetty. Toiminnan rungon muodostaa ympärivuotinen leiritointi, nuorten minikirkko ja nuortenillat, nuorekas musiikin tekeminen sekä koko seurakunnan yhteiset messut sunnuntaisin. Mahdollisuus on tulla mukaan myös liikkumaan, pelaamaan palloa tai vaikkapa kiipeilemään. Lisäksi nuorisotyö järjestää retkiä aina Lapin tuntureille asti. Aikuistuville nuorille on suunnattu omaa, K-17 toimintaa. Pursileiritointi on yksi nuorisotyön toimintamuoto. (Kontiolahden seurakunta i.a)

Toteutimme tutkimuksen vaiheittain. Ensimmäinen ja toinen vaihe toteutettiin kyselylomakkeilla ja kolmas vaihe haastatellen. Lisäksi toisen tutkimuksen tekijän osallistuva havainnointi muodostaa osan tutkimusmateriaalista. Menetelmätriangulaation käyttöä perustellaan sillä, että useamman menetelmän käytöllä saadaan kohteesta tietoa useammasta näkökulmasta. Useamman menetelmän käytöllä voidaan parantaa tutkimuksen luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 viitattu 13.4.2015).

Käytimme tutkimuksessamme laadullista analyysia. Laadullisen analyysin vaiheet ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Nämä vaiheet etenevät sidoksissa toisiinsa. Pelkistämisen avulla, pyritään lajittelemaan ja kategorisoimaan ja yhdistämään saatua tietoa. Arvoituksen ratkaiseminen merkitsee laadullisessa tutkimuksessa

merkitystulkinnan tekoa. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää myös kvalitatiivisia osatarkasteluja. (Alasuutari 2011, 34–48, 53.)

Kyselytutkimuksen etu on sen tehokkuus. Sen avulla voidaan kerätä monipuolista tietoa usealta henkilöltä. Käytimme kyselyissämme avoimia kysymyksiä. Ensimmäinen kysely toteutettiin kontrolloituna ja informoituna kyselynä. Kyselylomakkeet jakoi ja ohjeisti leiriläisille tutkimuksen tekijöistä se, joka ei työskennellyt leirillä. Tällä tavoin pyrittiin lisäämään kyselyn luotettavuutta. Ensimmäisen kyselyn aikana nuorilla oli myös mahdollisuus tehdä lomakkeesta tarkentavia kysymyksiä.. Toinen osio kyselystä tehtiin postikyselynä, jolloin lomakkeet lähetettiin nuorille palautuskuoren ja postimerkin kera. (Hirsjärvi ym. 2004, 184–187.)

Toteutimme kyselyt heti pursileirin alussa sekä välittömästi leirin jälkeen. Kyselylomakkeilla pyrittiin saamaan selville, miten nuoret ymmärsivät ja jäsensivät diakonisia raamatunkohtia ja leirin muuta toimintaa suhteessa auttamiseen, jakamiseen ja toisen huomioonottamiseen. Vertailemalla vastauksia leirin alussa ja jälkeen, tarkasteltiin, miten raamattutunnit, purjehtiminen sekä muu leirielämä heijastuvat vastauksista. Kysymykset olivat ensimmäistä kysymystä lukuun ottamatta samat sekä leirin alussa (Liite 1) että sen jälkeen (Liite 2). Leirin alussa kartoitimme ensimmäisellä kysymyksellä leiriläisten purjehdustaustaa ja leirin jälkeen taas sitä, millaisena nuoret kokivat pursileirin.

Leirin alussa kyselylomakkeen palautti 23 henkilöä. 13–15-vuotiaita palauttajista oli yhdeksän, 16–18-vuotiaita kymmenen ja 19–21-vuotiaita neljä. Leirin alussa kyselyyn vastasivat kaikki leiriläiset, isokset ja apuohjaajat. Heti leirin jälkeen tehtiin toinen kysely, joka lähetettiin nuorille palautuskuoren ja postimerkin kera kotiin. Ajattelimme, että leirin loppupuolella nuoret ovat jo niin kotiinlähtötunnelmissa, ettei kyselyn tekeminen leirillä olisi ollut järkevää. Jälkimmäisiä kyselylomakkeita palautettiin vain neljätolista kappaletta. Palauttajista seitsemän kuului ikäryhmään 13–15-vuotiaat, kuusi ikäryhmään 16–18-vuotiaat ja yksi ryhmään 19–21-vuotiaat. Miksi näin suuri joukko jätti kyselyn palauttamatta? Syitä saattaa useita. Joitakin saattoi turhauttaa kyselyiden samankaltaisuus. Toisilta saattoi yksinkertaisesti jäädä postitse toimitettu kysely aluksi odottamaan täyttämälle sopivaa hetkeä ja siten unohtua. Leirin jälkeen tehdyn kyselyn jätti palauttamatta

useimmin vanhimmat leiriläiset, mikä voi viitata kiireiseen ja muutoksessa olevaan elämäntilanteeseen (armeijan alkaminen, paikkakunnalta muuttaminen opiskelun vuoksi jne.). Yksi mahdollinen syy on myös se, että epähuomiossa isosille jäivät kyselyt leirin jälkeen postittamatta, koska heidän osoitetarransa olivat eri arkilla. Tätä teoriaa puoltaa se, että isokset kuuluivat juuri huonosti kyselyn palauttaneisiin ikäryhmiin.

13–15-vuotiaista vastauksia palautettiin suhteellisesti eniten (7/9). Siksi tämän ikäryhmän vastaukset ovat helpoiten vertailtavissa ennen ja jälkeen leirin. Leirin alkaessa kyselyyn vastasi yhdeksän tästä ikäryhmästä ja leirin jälkeen kyselyn palautti seitsemän ikäryhmän henkilöä. Kvantitatiivisella vertailulla pyrimme saamaan selville ovatko altruistisiin arvoihin liittyvät vastaukset lisääntyneet. Vastauksia lajiteltaessa kukin vastaus on voinut päätyä yhteen tai useampaan kategoriaan riippuen vastauksen sisällöstä. Kategorioinnissa meitä kiinnostivat erityisesti lähimmäisyyteen, auttamiseen, jakamiseen ja ennakkoluuloihin liittyvät teemat. Lisäksi kiinnitimme huomiota siihen miten nuoret sanoitivat rukoukseen, seurakuntayhteyteen ja pyhään liittyviä asioita.

16–18-vuotiaista jälkimmäisen kyselylomakkeen palautti hieman yli puolet vastaajista. Jaoimme vastaukset ennen ja jälkeen leirin samoihin kategorioihin kuin 13 -15-vuotiaiden vastaukset. 19–21-vuotiaiden osalta vertailua ei tehty, koska vain yksi neljästä palautti toisen kierroksen kyselyn. Näyttäisi siltä, että 16–18-vuotiailla joissakin kysymyksissä leirin jälkeen, esimerkiksi auttamiseen ja jakamiseen kategorioituja vastauksia oli suhteellisesti enemmän. Suhteellinen vertailu ei kuitenkaan anna välttämättä oikeita tuloksia. On otettava huomioon, että näissä kategorioissa vastauksia annettiin ennen ja jälkeen leirin yhtä paljon tai jotkut kategoriat saivat vähemmän vastauksia leirin jälkeen. Näin ollen emme pysty tutkimaan, miten vastaukset ovat muuttuneet, koska emme tiedä, ketkä ensimmäisen kierroksen vastaajista jättivät toisella kierroksella vastaamatta. Ainoat kvantitatiivisesti vertailukelpoiset vastaukset tässä ikäryhmässä olivat Kirkastussunnuntaita koskeva kysymys sekä kyselyn viimeinen kysymys. Näissä joihinkin kategorioihin saatiin määrällisesti enemmän vastauksia jälkimmäisellä kerralla.

Haastattelujen avulla pyrittiin selvittämään vielä syvemmin, miten nuoret kokivat leirin mahdolliset vaikutukset asenteisiin arkielämässä. Haastattelujen avulla aineiston keruuta

voidaan säädellä joustavasti tilannetta ja haastateltavaa myötäillen. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, joiden pohjana oli etukäteen laaditut kysymykset. Täysin strukturoituja haastattelut eivät kuitenkaan ollut, koska välillä esitimme tarkentavia kysymyksiä tai jatkokysymyksiä nuorten vastausten pohjalta. (Hirsjärvi ym. 2004, 194–199.) Haastattelut toteutettiin Hirvirannan saunatuvalla lokakuussa 2013. Haastatteluun pyydettiin yhteensä viittä nuorta. Haastatteluun kutsuttiin sellaisia henkilöitä, jotka asuvat paikkakunnalla ja edustaisivat leirille osallistuneita suhteellisen kattavasti. Kaikki kutsutuista eivät päässeet tai halunneet tulla haastateltavaksi. Lopulta haastattelimme kolmea nuorta, 19-vuotista tyttöä, 17-vuotiasta poikaa ja 17-vuotiasta tyttöä. Hirviranta valikoitiin paikaksi saavutettavuuden ja mukavan ympäristön vuoksi. Samassa paikassa toteutettiin myös leiri. Tämän ajateltiin auttavan mieliin palauttelussa.

Varsinaisia haastattelu kysymyksiä oli kolme (Liite 3). Niiden tarkoituksena oli selvittää nuorten kristillisen elämän asenteen muovautumista leirin jälkeen. Orientoivia kysymyksiä oli myös kolme. Niissä kysyttiin kuka on, kuinka on päätynyt porsileireille sekä yhteys muuhun nuoren seurakunnan toimintaan. Kysymysten tarkoitus oli ohjata nuoria miettimään omaan purjehtimista ja seurakuntayhteyttä. Lopuksi toteutettiin viiden sanan sanassosiaatiotesti purjehdustermeistä ja kristillisyyteen liittyvistä sanoista. Häiriötekijänä haastatteluissa oli haastattelijan koira.

Havainto-osuus on vain toisen allekirjoittaneista tekemää. Näin siksi, että hän ei ole osallistunut leirin suunnitteluun eikä toteuttamiseen. Tällä pyrimme lisäämään tutkimuksen luotettavuutta. Kyselyjen ja haastattelujen avulla voidaan saada selville, mitä henkilöt ajattelevat, tuntevat tai uskovat. Havainnoinnin avulla sen sijaan saadaan tietoa siitä toimivatko ihmiset niin kuin sanovat toimivansa. Havainnointi voi antaa suoraa tietoa yksilöiden ja ryhmien toiminnasta. Tässä tutkimuksessa käytetty havainnoinnin laji on luonteeltaan osallistuvaa havainnointia. Se on tilanteessa vapaasti muotoutuvaa ja siinä havainnoija osallistuu ryhmän toimintaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 201–203.) Havainnoija oli mukana leirillä kahden päivän ja yön ajan osallistuen leiriläisten mukana toimintaan. Havainnointi tapahtui leirin ensimmäisten päivien aikana. Havainnoitsija osallistui leiriläisten joukossa leirin kaikkeen ohjelmaan havaintopäivinä. Porsiryhmässä hän kulki aloittelijoiden ryhmässä taitotasonsa mukaisesti.

4.3 Laupias Pursimies- nuorten pursileiri 2013

Kontiolahden seurakunnan nuorisotyön tavoite ja tehtävä, sekä samalla jokaisen leirin ajatus on perheen tukeminen nuoren kristillisessä kasvatuksessa. Tehtävänä on kulkea nuoren rinnalla kappaleen matkaa tukien hänen kasvuaan opettamalla, auttamalla, toimimalla ja keskustelemalla nuoren kanssa ajankohtaisista kristinuskon peruskysymyksistä. Tavoitteena on juurruttaa nuori seurakuntaan järjestämällä nuorelle mahdollisuus toimia osana seurakuntaa toiminnoissa, jotka hän kokee mielekkääksi. (Kontiolahden seurakunta i.a.) Tämän kertaisen pursileirin tavoitteena oli erityisesti edistää diakonisten arvojen omaksumista.

Kontiolahden nuorten purjehdusleirin ohjelma (Liite 4) on rakennettu kokonaisuudeksi, jossa rukouselämä ja oppituokiot nojaavat sekä kirkkovuoden ajankohtaisiin Raamatunteksteihin että päivän purjehdustuokioihin ja niihin liittyviin opetuksiin

Leirille ilmoittautuminen avattiin toukokuussa. Kahdestakymmenestäyhdestä ilmoittautuneesta seitsemäntoista osallistui viidenpäivän mittaiselle pursileirille. Nuorin osallistuja oli kolmetoista vuotias ja vanhimmat leiriläiset seitsemäntoista. Leirillä toimi myös neljä ryhmänjohtajaa/isosta, jotka olivat yli kahdeksantoista vuotiaita. Muutamille heistä saattoi antaa vastuuta leirin ohjelman toteuttamisessa. Varsinaisia ohjaajia oli neljä, joita kaksi oli kesätyöntekijöitä ja yksi purjehdusohjaaja.

Kyselylomakkeista ilmeni, että ilman purjehdustaustaa leirille oli lähtenyt vastaajista yhdeksän. He kuuluivat kaikki ikäryhmään 13–15-vuotiaat. Purjehdustaustakseen yksitoista vastaajaa kertoi aiemmat leirit, joita vastaajilla oli takanaan yksi tai useampia. Lisäksi kolme leiriläistä kertoi omaavansa pursileirien lisäksi muutakin purjehduskokemusta. Haastatteluissa nuoret kertoivat syistä tulla leireille. Vanhempi haastatelluista tytöistä kertoi omaavansa pitkän seurakuntaleiri-historian ja nuorten pursileireille osallistuminen oli luonnollinen jatkumo. Leirille tultiin myös siksi, koska kaveritkin tulevat.

Äiti laittoi miut pienenä seurakunnan leireille, saattoi myös kysyä haluanko. Sitten kun menin ylä -asteelle ja nuortenleirit oli myös niitä pursileirejä niin siitä se jatkui. Olin kyllä purjehtinut mökillä vähäsen. (Nainen 19 v., haastattelu)

Leiri kesti noin viisi päivää. Leirin teemana oli ”Laupias pursimies” ja jokaiselle päivälle oli oma päivän teema. Maanantaina, illalla tutustuttiin ja ryhmäydyttiin. Silloin laadittiin myös leirin yhteiset säännöt kymmentä käskyä mukaillen ryhmätyöskentelynä. Säännöt käytiin läpi koko leirin kanssa purkamalla ryhmätyöskentelyt yhteisesti. Tässä yhteydessä käsiteltiin myös kultaista sääntöä (Matt. 7:12) ja rakkauden kaksoiskäskyä (Matt. 22: 37–39). Illemmalla opeteltiin purjehdustaitoja maissa harjoittelemalla solmuja ja lippumerkkejä. Lisäksi suoritettiin tutkimuksen ensimmäinen kysely.

Tiistaina käytiin läpi turvallisuusasiat toiminnasta vesillä. Pursiteoriassa käsiteltiin purjehdussuuntia ja sitä kuinka vene toimii. Iltapäivän ohjelmana oli rastirata (Liite 5), sen ensimmäiset rastit olivat uimakoulu ja melonnan alkeet. Näiden avulla harjoiteltiin erityisesti turvallisuuteen liittyviä seikkoja. Seuraavat rastit koostuivat jollan kokoamisesta purjehduskuntoon eli rikauksesta sekä itse purjehduksesta. Leiriläiset oli jaettu kahteen taso ryhmään, vihreisiin ja sinisiin purjehdusliiton koulutusohjelman mukaisesti. Vihreät aloittivat rastiradan alusta asti ja siniset pääsivät kokoamaan jollia ja purjehtimaan. Tiistaina pursiteoriassa käsiteltiin vendaa ja jippiä sekä kölin käyttöä. Myöhemmin samana päivänä purjehdittiin jo itse joko Windmill tai Vikla veneillä. Näissä veneissä mukana oli ”kippari” tai kokenempi leiriläinen tai isonen. Jokaisella oli veneessä jokin tehtävä. Mahdollista oli myös purjehtia ihan itse. Tätä tarkoitusta varten oli käytössä Zoom8 jollia.

Vikla vesillä

Zoom8 seilaa

Tiistaipäivän otsikko oli ”Elämän eväitä”. Raamattutyöskentelyssä käsiteltiin Raamatun kertomusta ruokkimisihmeestä. Raamattutyöskentely alustettiin yhteisesti. Ryhmät ohjattiin työskentelemään omiin tiloihin. Heidät opastettiin lukemaan kaksi versiota ruokkimisihmeestä (Luuk.9: 10–17 ja Joh. 6: 1–15). Tämän jälkeen ryhmät jakautuivat pohtimaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä (Liite 6). Kun ryhmät olivat miettineet kysymyksiä, purettiin tehtävä keskustellen. Sen jälkeen piirrettiin ryhmissä puhumatta ja suunnittelematta yhteinen piirustus siten, että piirrettiin aina yksi viiva kerrallaan. Piirroksen aihe oli eväät jakoon.

Keskiviikkopäivän teemana oli koko leirin otsikko ”Laupias pursimies. Tämän teeman alla työkenneltiin myös päivän raamattutyöskentelyssä. Laupias Samarialainen (Luuk.10: 25 -37) kertomus kuultiin aamuhartaudessa. Ryhmät saivat myös tällä kertaa pohdittavakseen kysymyksiä (Liite 6). Vastaukset purettiin taas yhdessä keskustellen. Tämän jälkeen ryhmät valmistivat erilaisia näytelmäversioita Laupias Samarialainen kertomuksesta. Kukin ryhmä valmisti yhden version, joka esitettiin muille. Ensimmäinen versio oli Raamatun kirjaimellinen versio. Toinen versio oli nykypäivään ja kolmas koulumaailmaan sijoitettu. Neljäs versio oli Laupias Pursimies. Purjehduksessa opeteltiin erityisesti vesiturvallisuussääntöjä.

Torstaipäivä oli otsikoitu ”Matka jatkuu”. Raamattutyöskentelyn paikalla oli leirijumalanpalvelus, jonka aiheet nousivat kirkastussunnuntain (Matt. 17:1–8) teksteistä. Saarnassa pohdittiin virikeaineiston pohjalta (Liite 7) matkaa, jolle kristitty on kutsuttu kulkemaan. Kristityt lähetetäänkin joka pyhä arkeen rauhassa ja palvelemaan, saarnassa muistutettiin. Jumalanpalveluksen jälkeen iltapäivällä, purjehdusteoriassa edettiin Veneen trimmaamiseen ja tasapainoon sekä käytiin läpi väistämissäantöjä. Iltapäivällä purjehdittiin ja opeteltiin käytännössä niitä asioita joita oli aiemmin teoriassa käyty läpi. Lisäksi kierrätettiin miehistöjä, että jokainen leiriläinen, halutessaan niin, pääsi purjehtimaan mahdollisimman monella käytössä olevalla venetyypillä.

Perjantai aamupäivän puolella päästiin vielä vesille kertaaman opittuja. Iltapäivän työskentelynä oli veneiden yhteinen huolto ja varastointi sekä leirin purku ja siivous. Viimeisen päivän varsinainen raamattuhetki korvattiin hieman pidemmällä aamuhartaudella, jossa käsiteltiin kaste- ja lähetyskäskyä (Matt. 28: 18–20).

Useimpina päivinä oli myös purjehduksen rinnalla oheistoimintaa kuten pelejä, leikkejä ja askarteluja. Oheistoiminnat olivat osaksi siksi, että välineiden vuorottelu oli sujuvampaa ja toisaalta myös vastapainoksi ja vaihteluksi vesillä ololle.

4.4 Pintaa syvemmillä – Hiljaisuuden talo

Hiljaisuuden talo Hirvirannassa on vanha ruokala ja päärakennus, josta on näkymä järvelle. Kasvatuksen pastori ja kanttori alkoivat järjestää 90-luvulla musiikkipainotteisia rippikouluja ja he alkoivat hyödyntää tyhjillään olevaa ruokalarakennusta iltahartauksissa. Vaikutteita he ammensivat muun muassa taize-yhteisön hartauselämästä. Vähitellen Hiljaisuuden talon käytänteet laajenivat muille seurakunnan rippileireille, isoskoulutukseen sekä nuortenleireille.

Hiljaisuuden taloon saavutaan omatoimisesti matkalla rantaan hiljentyen. Talossa on pieni alttaripöytä verhottuna valkoisella liinalla. Pöydällä on nuorisotyön liturginen liina, Ystävyysdenikoni sekä kynttilöitä. Myös Kristuskynttilä sytytetään alttarin vierustalle.

Hiljaisuuden talossa istutaan lattialla. Alttaritaulun kesäaikaan muodostaa näkymä järvelle useasti auringonlaskun kera. Iltahartaus muodostuu rauhallisesta musiikista, yhteislaulusta, Raamatun luvusta, hiljaisesta hetkestä, saarnapuheesta ja rukouksesta.

Hiljaisuuden talon alttari, Ystävyyden ikoni sekä nuorisotyön ”arkiliina”

Pursileireillä nuoret vastaavat iltahartauden toimittamisesta. He saavat tekstikohdan, valmistelevat tilan, valitsevat musiikin sekä jakavat muille, päivän teemaan ja aiheeseen liittyen, itse muokkaamansa ajatuksen. Hartauden päätyttyä on mahdollista jäädä hetkeksi hiljentymään ja katsomaan auringonlaskua rauhallisen musiikin soidessa. Hiljaisuuden talon ovien sulkeutuessa lähdetään nukkumaan ja alkaa leirihiljaisuus.

5 PURJEHTIEN VASTUUSEEN

5.1 Purjehtien osallisuuteen

Leirin jälkeen kysyttiin millainen kokemus pursileiri vastaajien mielestä oli. Kaikissa palautetuissa vastauksessa kuvaus leiristä oli positiivista. Kokemusta ja ilmapiiriä kuvattiin seuraavilla adjektiiveilla. Kunkin adjektiivin perässä oleva numero ilmoittaa lukumäärän siitä, kuinka monessa vastauksessa se mainittiin: mahtava 5, hieno 3, hyvä 3, hauska 3, mukava 2 ja kiva 1. Leirin ilmapiiri koettiin hyväksi, minkä voidaan jo sinällään katsoa edistävän diakonisten arvojen omaksumista. On tietenkin mahdollista, että nuo yhdeksän, jotka jättivät leirin jälkeen tehdyn kyselyn palauttamatta, kokivat leirin ilmapiirin toisin. Tämä ei mielestämme ole kuitenkaan todennäköistä, koska kaikki palauttamatta jättäneet olivat aiemminkin olleet toiminnassa mukana. Lisäksi havainnot leirin ilmapiiristä ovat samansuuntaisia kuin neljässätoista palautetussa vastauksessa.

Ilmapiiri leirillä vaikutti hyvältä ja avoimelta. Välineiden, kuten märkäpukujen, jollien ja muiden veneiden käyttämisessä vuoroteltiin hyvässä yhteisymmärryksessä. Joitakin risititilanteitakin syntyi, mutta niistä selvittiin keskustelemalla. Yhteinen leirisääntöjen laadinta näyttäisi vaikuttavan sääntöihin sitoutumiseen positiivisesti. Sääntöjä laadittaessa käytiin keskusteluja, siitä millainen toiminta johtaisi siihen, että kaikilla olisi hyvä leiri.

Leirillä oli mukana myös aloittelijoita. Kaikille aloittelijoille vesi liikuntaelementtinä ei näyttänyt olevan kovinkaan tuttu. Pursileiriläiset rohkaisivat ja kannustivat toinen toisinaan. Purjehduksessa ja elämässä opitaan tärkeitä taitoja yhdessä, välillä epäonnistumistenkin kautta. Erilaisten veneiden kirjo mahdollisti erilaisten leiriläisten osallistumisen purjehtimiseen. Oli veneitä, joissa pystyi yksin kokeilemaan rajojaan ja veneitä, joissa taitoja voitiin harjoitella yhdessä kokeneempien purjehtijoiden kanssa.

Leirin jälkeen tehdyn kyselytutkimuksessa, kaikki palauttaneet kertoivat oppineensa jotakin purjehtimisesta. Suurin osa vastaajista totesi joko purjehduskokemuksen karttuneen

tai nimesi jonkin yksittäisen purjehtimiseen liittyvän taidon. Yksi vastaaja kuvaili purjehduksen sosiaalista ulottuvuutta:

Hyvä kokemus, haluan uudelleen. Purjehdus on yksin vaikeaa, mutta yhdessä se sujuu (nainen 19-21 v. leirin jälkeen)

Haastattelussa nuoret toivat esiin enimmäkseen purjehdukseen liittyviä oppimiskokemuksia. Nuoret nimesivät pursileiriltä mieleen jääneiksi asioiksi yhteisöllisyyden kokemuksen ja sen, että sai itse purjehtia. Näiden lisäksi merkityksellistä olivat vierailijat ja kielletyn hedelmän maku (yöuinti) sekä itse järvi. Toisaalta rivien välistä on luettavissa yhteistyö, toisen auttaminen ja palvelu, vaikka esimerkiksi raamattutuokioita ei enää muistettukaan.

No tuota meillä oli aika kiva porukka ja tiivis, se ainakin jäi mieleen. Oli tuttuja ihmisiä ja sai uusia kavereita sieltä ja sitten tietysti se itse purjehdus. (Nainen 17 v.)

No ehkä on taas jotakin yhteiselosta ja muiden kanssa työskentelystä oppii aina jotain uutta ja ehkä sitä näkee arjessa kun olen siellä kouluavustajana. (Nainen 19v.)

Haastateltujen nuorten elämässä seurakunnan nuorisotyön merkitys on suuri. Kaikki osallistuvat leireille ympäri vuoden, toimivat tai ovat toimineet ohjaajana jossakin säännöllisessä toiminnassa. Yksi heistä toteaa seurakuntayhteyden vaikuttavan jokapäiväiseen elämään.

No se on aika iso rooli loppujen lopuksi että seurakunnan leireillä käyn kaikilla mille kerkeen koska siellä on hauskaa ja seurakunnan kerhoa vedän sellasta salibandy kerhoa ni sitäkin kautta ja sitte ihan aika näkyy jokapäiväisessä elämässä melkein. (Mies 17 v.)

Nuortenleirien hyvä tunnelma rohkaisee nuoria edelleen osallistumaan muihinkin seurakunnan tapahtumiin. Rohkeuden karttuessa ja tutuksi tultaessa uskalletaan tuoda myös omat lahjat yhteiseen käyttöön.

5.2 Suotuisien tuulien puolesta – nuorten ajatuksia rukouksesta

Leirin alussa tehdyssä kyselyssä nuoret kuvailivat rukouselämää yhteydeksi tai osaksi Jumalasuhdetta. Rukous kuului heidän mielestään arjen eri tilanteisiin. Rukoilemisen koettiin tuovan apua vaikeuksissa ja turvaa jokapäiväiseen elämään. Ensimmäisessä kyselyssä 13–15-vuotiaiden ryhmässä yli puolessa vastauksissa rukouselämän kohdalla mainittiin vain rukoileminen, muttei pohdittu tarkemmin kohdetta, syytä ja muita vastaavia seikkoja, kuten seuraavassa vastauksessa:

se on elämää, jossa rukoillaan (mies 13–15 v, leirin alussa)

Leirin jälkeen sen sijaan lähes kaikki ikäryhmän vastanneet pohtivat rukouselämän sisältöä. Edelleen yhteys, jumalasuhte, arkipäivän tilanteet, apu ja turva mainittiin vastauksissa. Näiden lisäksi tuotiin esiin kiitoksen näkökulma ja myös esirukous mainittiin. Rukouselämän määrittely oli leirin jälkeen paljon jäsennellympää ja pohdiskelevampaa, vaikka rukousta sinänsä ei ”teorianaa” tai ”raamattutuntina” opiskeltukaan. Toisaalta rukouselämän harjoittaminen kuului olennaisesti leirin ohjelmaan.

Rukouselämä on rukouksellista elämää. Rukouselämää elävä rukoilee omien, muiden ja maailman asioiden puolesta. Kiittää hyvistä kuin huonoistakin hetkistä. (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Rukous on osana ihmisen elämää, sillä pyydetään apua, voimaa tai kiitetään. Rukous tuo yhteyden Jumalaan, turvaa ja voi luottaa, että hän kuulee ajatuksesi. (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Leirin alussa yli puolet 13–15-vuotiaista nuorista näki rukoilemisen liittyvän purjehtimiseen. He pohtivat, että purjehtija voi rukoilla kelien ja turvallisuuden puolesta. Leirin jälkeenkin nuoret toivat samoja asioita esiin, mutta kuitenkin rukousta ei yhdistetty purjehtimiseen yhtä usein. Tämän arvelemme osittain johtuvan kysymyksen asettelusta enemminkin kuin siitä, ettei asiaa pidetty enää tärkeänä. Kysymyksessä kysyttiin montaa

asiaa, mutta vastausrivejä oli verrattain vähän, joten vastaajat päätyivät vastaamaan asioilla, jotka olivat päällimmäisinä mielessä. Toisaalta pienempi palautusprosentti leirin jälkeen saattaa myös selittää rukoukseen liittyvien vastausten vähenemistä.

Haastatteluissa ilmeni, että hartaudet ja erityisesti iltahetket Hiljaisuuden talossa näyttävät jäävän nuorten mieliin. Muistissa eivät olleet niinkään yksittäiset hetket vaan niiden tunnelmat, rauha, järvi ja auringon lasku:

No ne iltahartaudet, jos ne lasketaan tähän. Ne jäi kaikki mieleen kun ne oli tuossa Hiljaisuudentalolla. Ne oli mukavan näköisiä kun Höytiäinen oli tyynenä ja aurinko laski sinne. (Mies 17 v.)

Havainnot leirin rukoushetkistä vahvistavat haastattelussa esiin tullutta. Aamurukoukset pidettiin sisällä leirikeskuksessa. Niiden tunnelma oli hyvä, mutta melko arkinen ja leiriläiset olivat vielä aamutuimaan hieman unisia. Iltahetket hiljaisuuden talossa olivat hyvin puhuttelevia. Nuoret saapuivat taloon rauhassa ilman, että kukaan ohjeisti hiljaisuuteen. Altari, järvimaisema ja nuorten valmistama hartaus lauluineen kokosivat päivän tapahtumat yhteen ja johdattelivat kuulijan rukouksen hiljaisuuteen, Pyhän kuunteluun. Tunnelma oli kiireetön ja luonteva. Jokainen poistui talosta omaan tahtiin. Hiljaisuuden talosta oli turvallista lähteä yöunille.

5.3 Ohjeina purjehtijoille – nuorten ajatuksia leirin raamatunkohdista

Leirin osallistujien verrattain suuri ikäskaala antoi raamattutuokioiden keskusteluille ja tätä kautta oppimiselle monipuolisia ulottuvuuksia. Myös erilaiset persoonallisuudet täydensivät hyvin toisiaan. Raamattutyöskentelyissä ja niiden puruissa tämä tuli hyvin esiin. Raamattutyöskentelyissä korostui leiriläisten oma oivaltaminen sen sijaan, että ryhmälle olisi annettu valmiiksi ”pureskeltu” malli. Työskentelyjen puruissa leiriläiset saivat kuulla toisten ryhmien oivalluksia. Draama- ja piirrostyöskentelyt elävöittivät Raamatunkohtia ja tarjosivat mieleenpainuvia ja hauskoja hetkiä.

Leirin alussa 13–15-vuotiaat yhdistivät ruokkimisihmeen pääsääntöisesti Jeesukseen ja hänen ruokkimaansa kansanjoukkoon. Leirin alussa ruokkimisihmeen sisältö muistettiin yllättävän hyvin. Raamatunkohdan merkitystä sen sijaan pohdittiin vain muutamassa vastauksessa, joissa tuotiin esiin omasta jakamisen ja myös Jumalan huolenpidon näkökulma. Leirin jälkeen sen sijaan ruokkimisihmeen merkitystä pohdittiin lähes kaikissa vastauksissa. Raamattutuokioiden vaikutus näkyi selvästi vastauksissa ja merkityksiä osattiin selittää leirin jälkeen paremmin. Ruokkimisihmeen merkitykseksi annettiin yhtä usein Jumalan huolenpito ja omasta jakaminen. Myös omasta jakamisen näkökulma tuotiin leirin jälkeen useammin esiin.

Jeesus tuli ihmisten luo. Siellä oli monta tuhatta nälkäistä ihmistä. Joukossa oli myös poika, jolla oli viisi leipää ja kaksi kalaa. Poika tuli Jeesuksen luo ja jakoi ruuat kaikille ja se ruoka riitti jokaiselle ja sitä jäi vielä yli ☺ Merkitys: Jumala ei jätä ketään nälkäiseksi ja jakaminen kannattaa. (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Laupias Samarialainen kertomus ei muistunut 13–15-vuotiaiden nuorten mieleen leirin alussa. Vain kaksi vastaajaa muisti kertomuksen ja pohti sitä ennakkoluulojen ja auttamisen näkökulmasta. Leirin jälkeen kertomus muistettiin huomattavasti paremmin kuin leirin alussa. Myös merkityksiä oli myös pohdittu syvemmin. Diakoniset näkökulmat kuten lähimmäisyys, auttaminen ja ennakkoluulojen pohtiminen saivat sijaa leirin jälkeen annetuissa vastauksissa useammin. Yhdessä vastauksessa leirin jälkeen oli Laupias Samarialainen myös yhdistetty Kultaiseen sääntöön:

Mies hakattiin tiellä. ohi kulki pari ihmistä, mutta kukaan ei auttanut. Eräs mies kuitenkin jäi auttamaan ja vei hänet hoidettavaksi. Merkitys: Kaikkia pitää auttaa, vaikka olisi millaisessa kunnossa vain. ”tehkää se toiselle, minkä haluatte tehtävän itsellenne. (mies 13 -15 v.)

Leirin alussa kukaan 13–15-vuotiaista vastaajasta ei tiennyt kirkastussunnuntaita. Leirin jälkeen kirkastussunnuntai tunnettiin paremmin, mutta sen merkityksen pohtiminen oli edelleen vaikeaa. Kirkastusvuoren voidaan sanoa vain hieman kirkastuneen. Sekin on hyvä, että kohdan suunnilleen muistaa, erilaisia merkityksiä voi avautua myöhemmin elä-

mäntilanteesta riippuen. Jeesuksen kirkastumista käsiteltiin vain leirijumalanpalveluksessa. Verrattuna ruokkimisihmeeseen tai kertomukseen Laupiaaseen Samarialaisesta kohta jäi selvästi vieraammaksi. Raamattutunnit ja raamatunkohtien pohtiminen ja työstäminen pienryhmissä lisäsivät kohdan muistamista ja ymmärtämistä. Toisaalta edellä mainittua kaksi raamatunkohtaa ovat vähemmän abstrakteja ja siksi myös helpompia käsitellä. 16–18-vuotiaiden ryhmässä Kirkastusvuoren tapahtumien ja merkityksen tunteminen lisääntyi hieman leirin alusta leirin loppuun. Leirin jälkeen kohta muistettiin kolmessa vastauksessa:

Elia ja Mooses ilmestyivät vuorella Jeesukselle ja tämän opetuslapsille. Opetuslapset ymmärsivät Jeesuksen ja Jumalan suuruuden paremmin. (nainen 16–18 v. leirin jälkeen)

Kirkastussunnuntai on päivä jolloin Jeesus kirkastui (nainen 16–18 v. leirin jälkeen)

Kirkastussunnuntaina tapahtui kirkastus ja sen sanoma oli valoisa (mies 16–18 v. leirin jälkeen)

Purjehduksen ja raamatunkohtien välistä yhteyttä 13–15-vuotiaat eivät juuri nähneet leirin alussa. Muutama arveli purjehduksen liittyvän lähinnä Raamatun historiaan. Vain yksi tästä ikäryhmästä viittasi auttamiseen. Leirin jälkeen sen sijaan purjehduselämän ja leirin raamatunkohtien välillä nähtiin selkeä yhteys. Auttamiseen ja jakamiseen viitattiin viidessä vastauksessa.

Silloin oltiin paljon vesillä, käytiin paljon kalassa. (nainen 13–15 v. leirin alussa)

...Laupias Samarialaisella saattoi olla purjevene? Purjehtivatko ihmiset kirkastussunnuntaina? en tiedä☹ (nainen 13–15 v. leirin alussa)

Tulee auttaa ja tukea muita. (mies 13–15 v leirin alussa)

Autetaan toisia, jos he apua tarvitsevat, kiitetään ruuasta... (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Toisesta huolehtiminen, lähimmäisen rakkaus, auttaa hädässä olevaa ja antaa neuvoja. Esim. jos toinen ei pääse rantaan, niin voi neuvoa toista pääsemään sinne ☺ (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Monesta kohdasta. Purjehtimisessa pitää ottaa toiset huomioon, auttaa muita ja viimekin leirillä jakaa venetilaa että kaikki saavat purjehtia (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Jaetaan esim. omat lahjamme muiden kanssa, autetaan jos toinen ei osaa, Rukoillaan hyviä tuulia sekä tyydytään siihen välineistöön mitä on. (mies 13–15 v. leirin jälkeen)

... jos jollekin on sattunut jotain voi olla laupias ja auttaa hädässä olevaa tai voi antaa neuvoja ja jakaa omaa tietoaan muille (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Vanhemmat nuoret näkivät jo leirin alussa yhtymäkohtia raamatunkohtien ja purjehtimisen välillä paremmin. Raamatunkohtia pidettiin ohjeina purjehtijoille. Etenkin vesillä auttamista pidettiin tärkeänä, jolloin viitattiin Laupiaaseen Samarialaiseen. Muutamat mainitsivat myös yhteisen tekemisen ja jakamisen tärkeyden pohtien lähinnä ruokkimisihmettä. Vaikka tässä ikäryhmässä jälkimmäisteen kyselyn palautusmäärä jäi pieneksi, silti leirin jälkeen raamatunkohtien yhteys purjehdukseen nähtiin yhtä usein kuin ensimmäisessäkin kyselyssä.

Raamatunkohdat voi ymmärtää opetuksina ja ohjeina purjehtijoille. Kirkastus valaisee tietä hämärillä vesillä... (mies 16–18 v. leirin alussa)

Laupias Samarialainen auttaa kaveria myös vesillä.... (nainen 16–18 v. leirin alussa)

Purjehduksessa voi yhtä lailla auttaa kaveria hädässä niin kuin Laupias Samarialainen teki ja voi jakaa kaikenlaista niin kuin ruokkimisihmeessä (nainen 16–18 v. leirin jälkeen)

Kirkastussunnuntai on majakka merellä, rukouselämä on rukoilua hyvän sään ja ka-
laonnen puolesta. Samarialainen on kaikkien pulassa olevien auttamista ja ruokki-
misihme on kalat mitä vedet tarjoavat (mies 16–18 v. leirin jälkeen)

5.4 Antavat tahtoa arkeen

– rukouksen, raamatunkohtien ja sunnuntain merkitys nuorten arjessa

Leirin alussa 13–15-vuotiaitten ryhmässä ei sanoitettu rukouksen yhteyttä arkeen kovin selkeästi. Toisaalta moni pohti Jumalan huolenpidon, avun saamisen sekä levon ja pyhän merkitystä ihmisen elämässä. Leirin jälkeen edellä mainittujen lisäksi tuotiin selkeästi esiin myös esirukouksen näkökulma ja rukouksen yhteyttä arkeen sanoitettiin useammin:

sunnuntai on pyhä päivä, koska Jumala käski niin, rukouselämä: ihmiset rukoilevat
(nainen 13–15 v. leirin alussa)

...rukoillaan ihmisten puolesta ja levätään sunnuntaina. (mies 13–15 v. leirin jäl-
keen)

...Rukoillaan toisten puolesta yhteisistä asioista ja mielen päällä olevista asioista.
Pyhitetään lepopäivä ja vietetään rauhallinen päivä vaikka perheen kanssa. (nainen
13–15v. leirin jälkeen)

Leirin alussa kolme vastaajaa 13–15-vuotiaista pohti auttamisen merkitystä elämässä. Yksi vastaaja toi esiin omasta jakamisen näkökulman. Leirin jälkeen auttamiseen liittyviä vastauksia oli annetuista seitsemästä vastauksesta viisi. Materian ja taitojen jakamiseen kiinnitettiin huomiota kolmessa vastauksessa leirin jälkeen. Altruistisia arvoja pohdittiin vastauksissa leirin jälkeen selkeästi enemmän kuin leirin alussa. Tämä ilmeni rukousta, auttamista ja jakamista koskevissa vastauksissa.

siten, että ne (mainitut raamatunkohdat, rukouselämä ja sunnuntainvietto) antavat tahtoa arkeen. (mies 13–15 v. leirin alussa)

Autetaan toisia ihmisiä riippumatta tilanteesta. Jaetaan omista asioista, jos toinen tarvitsee enemmän ja muutenkin... (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Päivittäin tulee vastaan apua ja tukea tarvitsevia ihmisiä tuttuja sekä tuntemattomia, rukoillaan ihmisten puolesta ja levätään sunnuntaina. (mies 13–15 v. leirin jälkeen)

ottaa huomioon muutkin kuin vain itsensä (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

rukoilemalla voi pyytää apua ihan arkisissa asioissakin ja voi jakaa omastaan muille ja auttaa muita apua tarvitsevia (nainen 13–15 v. leirin jälkeen)

Jakamisen näkökulman esiintuovien vastausten määrä 16–18-vuotiaiden ikäryhmässä nousi hienoisesti kysyttäessä raamatunkohtien, rukouselämän ja sunnuntainvieton yhteyttä arkiseen elämään. Leirin alussa tässä ikäryhmässä nuoret mainitsivat yhtymäkohdaksi jakamiseen liittyvät asiat neljässä vastauksessa kymmenestä kun taas leirin jälkeen viisi kuudesta toi jakamisen näkökulman esiin. Ennakkoluuloja ei yhdistänyt kukaan tähän kysymykseen leirin alussa. Leirin jälkeen näin tehtiin yhdessä vastauksessa. Altruistisia näkökulmia esiintuovien vastausten määrä kasvoi hiukan leirin jälkeen tehdyssä kyselyssä verrattuna leirin alun vastauksiin. Näin siitä huolimatta, että 16–18-vuotiaitten ikäryhmässä leirin jälkeen palautettiin vain vähäinen määrä kyselylomakkeita.

rukouselämä on jokapäiväistä uskomista ja samarialainen viittaa läheisten auttamiseen ja siihen, ettei olisi ennakkoluuloja ketään kohtaan. Sunnuntain vietto on yksinkertaisesti lepoa ja ruokkimisihme köyhien auttamista. (mies 16–18 v. leirin jälkeen)

Syksyn haastatteluissa raamattutuokioiden merkityksellisyys ei näytele kovinkaan suurta osaa nuorten vastauksissa. Joku ei muista toista väsytti tai sitten on muuten vain mennyt ohi. Nuoret eivät muistaneet enää, mitä Raamatunkohtia leirillä käsiteltiin. Osasyynä nuoret mainitsivat sen, että olivat osallistuneet jo useaan seurakunnan tapahtumaan leirin jäl-

keen, jolloin ei enää muista mitä on missäkin käsitelty. Kuitenkin vastauksista haastattelussa oli ikään kuin rivien välistä luettavissa, että opetuksia kuitenkin muistettiin ja niiden mukaan myös elettiin. Samaan viittaisi myös sana-assosiaatiotesti.

Haastattelun lopuksi nuoret vastasivat leikkimieliseen sana-assosiaatiotestiin. Testissä nuorten tuli sanoa ensimmäinen asia, joka annetusta sanasta tulee mieleen. Nuorten vastauksista ilmeni, että veneen osat ja purjehtimiseen liittyvät perusteet olivat hallussa jotenkuten. Purjehdussuunnat tai isompien veneiden osat eivät niinkään muistuneet mieleen. Raamattuhetkiin liittyviin sanoihin annettiin nopeasti vastaus, joka näytti yhdistyvän leirin teemaan ja tuokioihin. Toisaalta vastaukset saattoivat myös liittyä lauluihin tai sitten aiempien leirien työskentelyihin tai muuten aiemmin opittuun.

Tyttö 19 v.:

Skuutti- Seon se naru millä kiristetään purjetta ja löysätään

Laupias- Samarialainen

Saalinki- Ee.. joku veneen osa .. äh

Martin Luther King- Yym sillä oli se yym.. mikä maa jossain ja unelma

Leipä- jokapäiväinen

Poika 17 v.:

Latta- Latta se on se on joku purjehus termi ei tuu nyt tai se on purjeen se takalista

Kirkastus- Jeesus

Lenssi- Joku köysi hommeli

Paara- Tuota purjehus purjehus veneen puoliin liittyy

Leeviläinen- Mies Raamatusta

Tyttö 17 v.:

Ulappa- Meri

Unelma- Pittää olla unelmia et jaksaa ellää

Pinna- tuota se on se se on se peräsimen se jatko osa siitä

Kryssi- Voi vitsi öö jotenki se liittyy purjeveneeseen

Palvelu- ruokapalvelu on hyvä täällä

Sanatestissä purjehdustermistön kohdalla oli myös epäröintiä oikeasta vastauksesta, mikä ilmeni taukoina tai sanojen hakemisena. Kristillisyyteen ja diakoniaan liittyviin sanoihin vastaus annettiin lähes poikkeuksetta empimättä. Tämä voi kertoa ilmapiiristä, jossa uskoon liittyviä vastauksia on turvallista pohtia omin sanoin ja ajatuksin. Havainnot leirin Raamattutuokioiden keskusteluista vahvistavat käsitystä nuorten omalle pohdinnalle vapaasta ja turvallisesta ilmapiiristä. Toisaalta se voi kertoa siitä, että jälkimmäiset asiat ovat sittenkin melko tuttuja.

6 SATAMASSA

Tutkimuksessa on pyritty säilyttämään objektiivinen luonne, huolimatta siitä että kohde-ryhmä on osa toisen opiskelijan työympäristöä. Kyseisen opiskelijan tehtävä, aineiston keruun yhteydessä, oli luoda suotuisat puitteet sille että saadaan mahdollisimman luotettavaa tietoa. Tämä tarkoitti sitä, että hän ei osallistunut kyselyiden ohjeistuksiin leirillä eikä myöskään kirjalliseen ohjeistukseen leirin jälkeen. Samoin osallistuvan havainnoin suoritti opiskelijoista se, joka ei työskentele samassa seurakunnassa.

Kyselyihin nuorilta pyydettiin itsenäisesti ja omin sanoin annettuja vastauksia. Tämä toteutui ensimmäisessä valvotussa kyselyssä varmasti, emmekä myöskään löytäneet viitteitä siitä, ettei näin olisi tapahtunut myös jälkimmäisissä kyselyissä. Saamamme vastaukset liittyivät näkyvästi leiriin ja olivat selkeästi nuorten omaa kieltä. Jonkin verran Raamatunkohtien muistamiseen paremmin leiri jälkeen saattoi vaikuttaa leirin alussa tekemämme kysely itsessään. Kysymykset saattoivat ohjata nuoren pohtimaan näitä kysymyksiä enemmän kuin, jos kyselyä ei olisi tehty. Emme usko tehdyn kyselyn kuitenkaan vaikuttaneen merkittävästi nuorten diakonisten arvojen omaksumiseen.

Haastattelut toteutimme yhdessä. Turvallisessa ympäristössä tavoitteena oli saada nuoret vastaamaan itse, omin ajatuksin. Tässä mielestämme onnistuimme. Toteutimme tutkimuksemme useita menetelmiä yhdistellen, jotta saisimme mahdollisimman monipuolista ja luotettavaa tietoa.

Kontiolahden seurakunnan nuortenleirit ovat toimintaa “väliin putoaville ryhmille”. Purjehdus toiminnan välineenä yhdistää eri-ikäisiä nuoria. Kun opetellaan yhdessä purjehtimaan, opetellaan samalla myös yhdessä elämistä. Kokoavan toiminnan kautta voidaan tarjota turvallinen kasvu-ympäristö. Sekä väliin putoavien ryhmien tavoittaminen, että eri-ikäisiä yhdistävän, lokero-intia ehkäisevän toiminnan kehittäminen on tärkeää tämän ajan haasteellisessa ympäristössä. (vrt. Nuoret seurakuntalaisina 2006, 18–19.)

Nuoret kannustivat toisiaan hyvin uuden oppimisessa. Kannustava asenne voi siirtyä myös arkielämään. Yhteinen leirisääntöjen laadinta kehittää eettisen ajattelun taitoja.

Näitä taitoja harjoittaa myös leirin ”pienoisyhteiskunnassa eläminen”. Leiritoiminta jo itsessään antaa eväitä moraalisten kysymysten pohdintaan kuten Ketola toteaa (2002, 51-57). Leiriläiset kuvailivat ilmapiiriä hyväksi. Se kuvastaa samalla sitä, että he kokevat tulleen hyväksytyiksi. Ilmapiiri näytti myös hyvältä. Omaatuntoa ja moraalista toimintaa ohjaavien arvojen omaksuminen tapahtuu suurelta osin myös esimerkin kautta, joten leirin hyvän ilmapiirin voidaan sinällään sanoa edistävän diakoniasia arvoja (Puolimatka 2004, 296–297). Hyväksi koettu tunnelma rohkaisee nuoria edelleen osallistumaan muihinkin seurakunnan tilaisuuksiin. Tutuksi tultaessa uskalletaan tuoda myös omia lahjoja yhteiseen käyttöön.

Leirin jälkeen tehdyssä kyselyssä altruistiset arvot esiintyivät useammin kuin leirin alussa tehdyssä kyselyssä. Tämä ilmeni niin raamatunkohtia kuin rukouselämää käsittelevissä kysymyksissä. Auttamisen ja jakamisen näkökulmaan liittyvät vastaukset nousivat selkeästi esiin kysyttäessä raamatunkohtien, rukouselämän ja sunnuntain liittymistä purjehdukseen ja arkielämään. Myös rukoukseen liittyvissä vastauksissa oli nähtävillä diakonisten asenteiden lisääntymistä, sillä esirukousta pohdittiin useammassa vastauksessa. Edellä mainitut seikat viittaavat siihen, että diakoniakasvatus ja pursileiritoiminta muodostavat toimivan kokonaisuuden. Elämä, rukous ja usko – rippikoulusta tuttu menetelmä sopii hyvin toimintamalliksi muuhun nuorisotyöhönkin (vrt. Köykkä, 2005, 24). Samoin se sopii erinomaisesti diakoniakasvatukseen. Aivan kuten Rippikoulusuunnitelmassa (2001, 9–10) todetaan, jumalanpalvelus- ja rukouselämän liittäminen eettisen kasvatukseen auttaa syventämään ja jäsentämään elämän- ja uskonkysymyksiä nuorten kokemusmaailman. Voidaan olettaa, että sama pätee kaikkiin ikäryhmiin. Raamattutunnit ja raamatunkohtien pohtiminen ja työstäminen pienryhmissä lisäsivät raamatunkohtien muistamista ja ymmärtämistä

Arvoitukseksi jää, miten altruististen arvojen omaksuminen siirtyy käytäntöön. Seurakunnan purjehdustoimintaan hakeutuu mahdollisesti valmiiksi diakonisen asenteen omaavia nuoria. Siitä huolimatta diakoniakasvatus on tärkeää, sillä esimerkiksi Laupias Samarialainen kertomuksen tunteminen lisää auttamishalua (Pessi & Saari 2008, 159). Raamatunkohdat ja etenkin Laupias Samarialainen kertomus tuntui aluksi olevan hukassa nuorimmilta leiriläisiltä, kun se taas leirin jälkeen muistettiin hyvin. Myös altruististen arvojen aktivoinnilla on tutkimuksen mukaan auttamishalua lisäävä vaikutus (Helkama

2009, 49 -50). Tämä seikka on kannustava, sillä seurakuntatyössä työssä saattaa hetkittäin tulla tunne, että ”pitää samaa puhetta aina uudelleen”, koska kirkkovuosi ja sen teemat toistuvat aina uudelleen.

Raamatunkohtien muistaminen näyttääkin vähenevän kun leiristä oli kulunut aikaa. Joten aktivointia kaivataankin. Toisaalta nuoret myös sanoittavat purjehdustoimintaa yhteistyön, auttamisen ja toisen huomioimisen näkökulmasta – samalla he ehkä sanoittavat tiedostamattaan yhteyttä leirillä käsiteltyihin raamatunkohtiin. Raamatunkohtien muistamiseen jollakin tasolla viittaisi myös sanaselityksissä annetut nopeat vastaukset kristillisyyteen ja diakoniaa koskeviin sanoihin.

Rukouselämän merkitys nousi haastatteluissa selvästi esille. Nuorille on tärkeää hiljentyminen, pyhän kokeminen yhdessä sekä rukous sanoin ja sävelin. Rauha ja tunnelmat muistetaan. Myös tila, Hiljaisuudentalo, on nuorille merkityksellinen. Sillä, että hartauselämää varten on oma erillinen tila, vahvistetaan pyhän kokemisen mahdollisuutta. Myös leirikeskukseen maisema ja järven selkä puhuttelivat nuoria (vrt. Puuska 2012,124).

Tutkimus vahvistaa ajatustamme siitä, että toimintaympäristössä olevia mahdollisuuksia ja hyväksi koettuja toimintamuotoja kannatta kehittää ja hyödyntää sen sijaan, että tuodaan ulkopuolinen malli tai metodi sellaisenaan. Kerättyä tietoa ja tuloksia on mahdollista hyödyntää jatkossa Kontiolahden seurakunnan nuorisotyön leiritoiminnassa sekä mahdollisesti rippikoulutyön puitteissa. Samoin kolmen korin menetelmän toimivuus eettisen kasvatuksen apuna antaa eväitä kaikkeen diakoniakasvatukseen. Tutkimustulokset myös rohkaisevat yhdistämään eri elementtejä yleensäkin seurakuntatyössä ja diakoniakasvatuksessa.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Elenius, Antti 2007. Avaran diakonian puolustus. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja. 158–176
- Evans, Jeremy; Manley, Pat; Smith, Barrie; Aarnio, Juuso. 2010 Purjehtijan käsikirja. Täydellinen opas kaikille purjehtijoille aliottelijasta kokeneeseen kippariin. (The Sailing Bible). Helsinki: Readme.fi
- Helkama, Klaus 2009. Moraalipsykologia. Hyvän ja pahan tällä puolen. Helsinki: Edit Publishing Oy.
- Hiilamo, Heikki; Hiilamo, Kirsi 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja.
- Kallio, Eeva 2005. Kasvatus hajoavassa ajassa. Nuorten arvot ja moraalikasvatuksen mahdollisuudet. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Katekismus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Hyväksytty kirkolliskouksessa vuonna 1999. Helsinki: Kirjapaja.
- Jaakkola, Timo; Kataja, Jaakko & Liukkonen, Jarmo 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Taito sarja. Jyväskylä: Ps - kustannus.
- Kainulainen, Sakari; Saari, Juho & Yeung, Anne Birgitta 2005. Altruismi. Antamisen lahja Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Helsinki: Yliopistopaino.
- Ketola, Tapani 2002, Leirituuli. Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten Keskus Oy
- Kirkkojärjestys 1054/2013 Viitattu 10.1.2014. <http://sakasti.evl.fi/julkaisut>
- Kirkkopalvelut viitattu i.a. Tiekirkot. Kristilliset symbolit. Viitattu 10.4.2015. www.tiekirkot.fi/kristilliset-symbolit . Tuloste tekijän hallussa.
- Koivula, Veijo; Alfa ja Omega, Kristilliset symbolit, merkit ja tunnukset 2011, Tallina: Väylä.
- Kontiolahden seurakunta i.a. Tietoa nuorten vanhemmille. Viitattu 15.4.2015 <http://www.kontiolahdenseurakunta.fi/fi/?ID=1447>. Tuloste tekijän hallussa.
- Kontiolahden seurakunta i.a. Seurakuntamme. Nuoret. Viitattu 10.4.2015 <http://www.kontiolahdenseurakunta.fi/> . Tuloste tekijän hallussa.

- Kopperi, Kari. 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä? Luterilaisen diakonian teologian lähtökohtia. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja. 143–157
- Kuusimäki Kalle 2012. Diakonia kirkon perustehtävä. Teoksessa Raili Gothoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki & Karoliina Puuska (toim.) 2012 Kantakaa toistenne kuormia- diakoniatyön perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjapaja.. 11–48
- Köykkä Arto; 2005. Rakkaus, Jumala ja kuolema – ehdotus nuorisotyön teologiaksi- Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.). Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 21–34
- Laulaja, Jorma 2002. Diakonia uskon ja rakkauden risteyksessä. Teoksessa Raili Gothoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki & Karoliina Puuska (toim.) 2012 Kantakaa toistenne kuormia- diakoniatyön perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjapaja.
- Luumi, Pertti & Ylönen, Hilka. 2002. Kertomus on tie. Sadut ja Raamatunkertomukset lapsen maailmassa. Helsinki: Lasten keskus.
- Meidän kirkko – kasvamme yhdessä. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjaus 2015 (i.a.) [sakasti.evl.fi/kasvammeyhdessa] (luettu 2.2.2014).
- Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiset suuntaviivat vuoteen 2015 –työryhmän mietintö. Helsinki: Kirkon keskuhallinto. sarja C 2007:10.
- Nuoret seurakuntalaisina. Kehittämissasiakirja. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.Helsinki:Kirkkohallitus.
- Pessi, Anne Birgitta & Saari Juho 2008. Hyvä tahto. Auttamisen asenteet ja rakenteet Suomessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto oy.
- Puolimatka ,Tapio 2004. Kasvatus, tunteet ja järki. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Puuska Karoliina 2012, Diakoniatyö ryhmissä ja lähiyhteisöissä –retki - ja leiritoimintaa. Teoksessa Raili Gothoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki & Karoliina Puuska (toim.) 2012 Kantakaa toistenne kuormia- diakoniatyön perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjapaja.. 111-150
- Raamattu. Suomen evankelis –luterilaisen kirkon kirkolliskokouksenvuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

- Raunio Antti 2007. Järki, usko ja lähimmäisen hyvä - Tutkimus luterilaisen etiikan ja diakonian teologisesta perustasta. Helsinki : Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.
- Riekinen Wille 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka(toim.).Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus. 83-93
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä-usko-rukous.Suomen ev.lut kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10. Kirkkohallitus. Kirkon kasvatustieteellinen keskus.
- Räyttyä Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Akateeminen väitöskirja. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. (Viitattu 13.4.2015)
- Tampereen ev.lut srk-yhtymä, viitattu 11.4.2015. Kirkkosanomat. Sanat ja symbolit.
www.tampereenkirkkosanomat.fi/8 Tuloste tekijän hallussa.
- Väisänen Liisa 2011. Kristilliset symbolit – ikkuna Pyhään. Helsinki:Kirjapaja.

LIITTEET

LIITE 1: KYSELYLOMAKE PURSILEIRI

Olen (ympyröi)

mies   nainen

Olen (ympyröi)

13-15v   16-18v   19-21v   yli 22v

Kerro purjehdustaustastasi:

Selvitä lyhyesti Raamatun kertomukset ja niiden merkitys mielestäsi:

Ruokkimisihme:

Laupias Samarialainen:

Mitä mieltäsi tarkoittaa rukouselämä ja mikä on sen merkitys?

Mikä on kirkastus sunnuntai ja mikä on sen sanoma?

Kuinka edelliset Raamatun kohdat, rukouselämä ja sunnuntai voisivat mielestäsi liittyä purjehtimiseen?

Kuinka edelliset Raamatun kohdat, rukous elämä ja sunnuntain vietto voisivat mielestäsi liittyä arkiseen elämään?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2: KYSELYLOMAKE PURSILEIRIN JÄLKEEN

Olen (ympyröi)

mies   nainen

Olen (ympyröi)

13-15v   16-18v   19-21v   yli 22v

Millainen kokemus oli pursileiri ja mitä opit purjehtimisesta?

Selvitä lyhyesti Raamatun kertomukset ja niiden merkitys mielestäsi:

Ruokkimisihme:

Laupias Samarialainen:

Mitä mieltäsi tarkoittaa rukouselämä ja mikä on sen merkitys?

Mikä on kirkastus sunnuntai ja mikä on sen sanoma?

Kuinka edelliset Raamatun kohdat, rukouselämä ja sunnuntai voisivat mielestäsi liittyä purjehtimiseen?

Kuinka edelliset Raamatun kohdat, rukous elämä ja sunnuntain vietto voisivat mielestäsi liittyä arkiseen elämään?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 3: HAASTATTELU KYSYMYKSET

1. Mainitse kolme asiaa, jotka jäivät pursileiriltä päällimmäisenä mieleesi. Miksi?

2. Mikä leirillä olleista Raamattutyöskentelyistä/ rukoushetkistä jäi parhaiten mieleesi? Miksi?

3. Mitä opit leirillä?/ Mitä oivalsit leirillä ... miten se tulee ilmi ?(tavallisessa elämässä/arjessa)

Viiden sanan testi:

skuutti, pinna, levanki, latta, falli

staagi, saalinki, kryssi, lanssi, slööri

styyra, paara, prouchaus, venda, jippi

- laupias
- kirkastus
- rukous
- kala
- leipä

- turva
- leeviläinen
- samarialainen
- palvelu
- raamattu
- solmu
- karikko
- Martin luther king
- unelma
- taivas
- ulappa

LIITE 4: NUORTEN PURILEIRIN OHJELMA

NUORTEN PURSILEIRI KESÄ 2013

"Laupias pursimies"**Klasu, Sasu ja Mimmi 8.–12.7. (Suvi vieraillee ti-ke?)***Isoiset ja pomot saapuvat leirille iltapäivällä klo 12.00***Sininen vihko ja merkkikokeet; Mimmi****Maanantai 8.7.****"Solmu, solmuja solmussa"**

Päivän vastaava: Klasu

Päivän laulu: Turhaan ette tänne tulleet, Lahjalaulu

12.00	Isoiset ja pomot saapuu ja valmistelee	Pursi opet: Tomppa, Ode, Urpo , Kimmo,	
Heimo			
15.00	Ohjaajien KEITTOLOUNAS + Kahvit ja pullat		
17.00	Leiriläiset saapuu		
18.00	Yhteinen aloitus, turvajutut Ryhmiin jako Mimmi	Klasu + kaikki	
	10 Veneilykäskyä ja kultainen sääntö ja rakkauden kaksoiskäsky		
20.00	Iltapalaa		
20.30	Lipun lasku ja Ryhmätyöskentelyt	Mimmi	
	Ennakko tietokyselyn täyttö TUK lappu	Suvi	
	Solmukoulua ja turvaveneilyä ja lippumerkit		
	Sekä sininen vihko info + tasoryhmät	Klasu	
22.00	Iltahartaus Hiljaisuuden talolla	teksti: Jaak. 2: 8-13	Inka
Ja Tuire			
		Iltapsalmi:	
22.30	Omiin kämppiin		
23.00	HILJAISUUS		

Tiistai 9.7**Ensimmäinen päivä: ”Elämän eväitä”**

Päivän vastaava: Sasu

Päivän laulu: On kaikki valmista?

Yövalvonta: Kaikki

8.00	Herätys	
8.15	AAMUPALA	
9.00	Lipunnosto ja aamurukous: Luuk. 10:25-37	Mimmi?
9.30	Raamattu työskentely: Ruokkimis ihme ja ”eväät” jakoon Mimmi Mimmi keksii jonkin kivan uuden pelin!	
10.30	Teoria pläjäys: Yhteiset pelisäännöt Tasoryhmät (Purjehdus suunnat ja kuinka vene toimii)	Klasu
11.30	LOUNAS	
12.30	Veneilykoulu alkaa, rantaturvallisuus ja rastirata <i>Vihreän merkin asioita Tasoryhmät</i> Rikaus, kanootti, uimakoulut, ekat ajaa	Klasu + kaikki
14.30	PÄIVÄJUOMA rannassa	(avustaja)
15.00	Veneilykoulu jatkuu	Klaus+kaikki
17.00	PÄIVÄLLINEN	
18-19	Sauna tytöt	
19-20	Sauna pojat	
20.10	Lipun lasku	
20.10	Nuotioiltaohjelmaa ja oheisaskarteluohjeistus (Klasu) ja makkaran paistoa Isoset turvajutut Vihkokontrolli ja merkkikoe; Mimmi	
21.45	Iltatoimet	
22.15	Iltahartaus Hiljaisuuden talossa teksti: Room. 12:16-21 Miksu ja Panu	
22.30	Omiin kämppiin	
23.00	HILJAISUUS	

Keskiviikko 10.7.**Toinen päivä: "Laupias pursimies"**

Päivän vastuu: Mimmi Päivän laulu: On meillä unelma Yövalvonta: Kaikki

8.15	AAMUPALA	
9.00	Lipunnosto ja aamurukous:	Mimmi?
9.30	Raamattu työskentely: Laupias Pursimies	Mimmi
10.45	Teoria pläjäys: (Venda ja jiippi sekä kölin käyttö) (Kun jolla kaatuu, turvaveneen käyttö)	Klasu
11.30	LOUNAS	
12.30	Veneilykoulua ja askarteluja Vesi turvallisuus Turvavene vuorottelua Askartelu	Sasu Kinnusen Kimmo vierailee vene ajelua
14.30	PÄIVÄJUOMA	rannassa (avustaja)
15.00	Veneilyt jatkuu, askartelut jatkuvat. Vesiturvallisuus ja turvavenevuorottelua väistämissääntöjä	Sasu
17.00	PÄIVÄLLINEN	
18.00-19	Sauna / Tytöt	Huom. JP ryhmä (Sasu)
19.00-20	Sauna / Pojat	
20.00	ILTAPALA	
20.45	Lipunlasku ja Iltaohjelma Vihko kontrolli ja merkki koe	Isoset Mimmi
21.45	Iltatoimet	
22.15	Iltahartaus Hiljaisuuden talossa teksti: Luuk. 6:27-31	Saara ja Tuire
22.30	Omiin kämppiin	
23.00	HILJAISUUS	

Torstai 11.7.**Kolmas päivä: "Matka jatkuu"**

Päivän vastaava: Klasu

Päivän laulu: Martin Luther King

Yövalvonta: Kaikki

8.00	Herätys	
8.15	AAMUPALA	
9.00	Lipunnosto:	Klasu
9.30	Leiri JP: Kirkastus sunnuntai ryhmä	Sasu + Miksu +
10.45	Teoria pläjäys: Veneen trimmi ja tasapaino/ väistämisen sääntöjä	Klasu
11.30	LOUNAS	
12.30	Pursikoulua	Klasu
14.30	PÄIVÄJUOMA rannassa	(avustaja)
15.00	Pursikoulua jatkuu	Klasu
17.00	PÄIVÄLLINEN	
18.00-19	Sauna / Tytöt	
19.00-20	Sauna / Pojat	
20.00	Lipun lasku NUOTIOILTAMAT possun niskaa ja grillivartaita Isoiset	
21.45	Iltatoimet	
22.15	Iltahartaus Hiljaisuuden talossa.	Isot Panu + ryhmä Iltapsalmi: Psalmista 91
22.30	Omiin kämppiin	
23.00	HILJAISUUS	

Perjantai 12.7.**Neljäs päivä: "Turva satamaan"**

Päivän vastaava: Avustaja

Päivän laulu: Askeleissasi kulkea saan

Yövalvonta: Kaikki tahoillaan

9.00 Herätys

9.15 **AAMUPALA**10.00 Lipunnosto
aamuhartaus

teksti Ps.97: 1.2, 5-6, 10-11 Inka

10.30 Veneilyhommia jatkuu
Pallopelejä

Klasu

12.30 **LOUNAS**13.30 Leirin purku ja huolto plus omat kampeet
veneet siirtyvät venevajaan

Mimmi

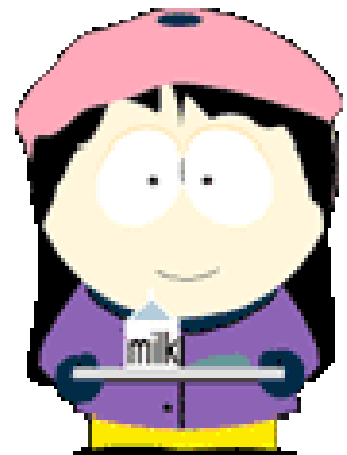
15.30 Lipun lasku ja **Päätöskahvit**

16.00 Kotiin

Ryhmät:

- Sauna
- Iltahartaus
- Keittiö
- Järjestely

Muuta:

Paloasema vierailee**Raamattu työskentely/hartaus teksti ideoita:****-7 su helluntaista****-kirkastus sunnutai****-Ruokkimisihme****Laupias Samarialainen**

Palaute

LIITE 5: RASTIRATA

Pursileirin alkukoulutus

(jako neljään, vihreän tasoryhmän väki kiertää kaikki pisteet)

- joka rastille joku isonen, voi kiertää (Inka, Miksu, Saara, Panu)
- rastiaika max. 30 minuuttia
- kokeneemmat pääsevät jo purjehtimaan (turvavene!)

1. Uimakoulu, paikka: laituri Tuire
  - Liivit (pakolliset, säilytys, pukeminen...)
  - Märkäpuvut (säilytys, huolto, pukeminen, riisuminen, kelluttaa, kuinka toimii..)
  - Uimista kampeet päällä
  - Sukeltelua
  - Uimaranta riimun ali uintia ja sukeltelua
  - Soutuveneeseen nousu

2. Melonta, paikka: ramppi Panu/Saara/Inka/Miksu
  - Melonta alue! (tästä ei leirin aikana tingitä!)
  - Liivit (ei pelastusliivejä!)
  - Inkkarit ja ”kajakit”
  - Melontatekniikkaa rannalla
  - Keulameloja & perämeloja
  - Melontaa
  - Entä kun melonta päättyy?

3. Rikaus, paikka: uimaranta Klasu
  - Veneen kokoaminen purjehduskuntoon
  - Optimisti, zoom8, windmill,
  - Tarvittavat solmut
  - Veneen osien nimiä
  - Purjehdus suunnat
  - Rikaamista

4. Veneily, paikka: uimaranta Sasu, Mimmi
  - Moottorilla (suomivene)
  - Jolla ilman rikiä
  - Jolla hinauksessa (kölin ja peräsimen laitto, peräsimellä ohjaus)
  - Purjehdusta
  - Lähtö ja rantautuminen (rantavahti, avustaminen, rantautumisalue)

LIITE 6:
RAAMATTUTYÖSKENTELYIDEN KYSYMYKSET
(RYHMÄTEHTÄVINÄ)

RUOKKIMISIHME
LUUK 9:10-17 ja JOH 6:1-15

- Kuvaile kertomus pääpiirteittäin (lyhyesti).
- Kuinka Luukkaan ja Johanneksen versiot eroavat toisistaan?
- Kertomuksessa voidaan ajatella olevan kaksi tulkintaa. Mitkä ne voisivat olla (Kuinka Jeesus ruokki niin suuren ihmisjoukon?)
- Mitä tämä kertomus kertoo Jumalasta?

LAUPIAS SAMARIALAINEN
LUUK 10:25-37

- Miksi pappi käveli vain ohi?
- Miksi myös papin jälkeen leeviläinen käveli ohi?
- Mitä ja miksi samarialainen teki?
- Kertomuksen/vertauksen opetus?
- Kuinka voisit itse olla ”laupias samarialainen”?

LIITE 7: SAARNAN VIRIKEAINEISTO

KIRKASTUSSUNNUNTAI: Kyllä lähtee

Uutinen julkaistu **16.7.2009** Klo 9:32

Uutisen julkaisija: Kirkon tiedotuskeskus

Aivan alkuaikoina kristinuskosta käytettiin nimitystä "sen tien kulkijat". Varhainen Jeesus-liike oli liikettä sanan kaikissa muissa merkityksissä paitsi niissä, jotka viittaavat liike-elämään. Jeesus ei sanonut olevansa talo tai seurakuntakeskus, hän sanoi olevansa tie. Kun hän kutsui ihmisiä seuraansa, hän ei pyytänyt "tule tänne" tai "pysy siinä" vaan "seuraa minua". Pyhän Hengen merkitys kuvataan kristittyjen uskontunustuksessa yhdellä teosanalla: "lähtee".

Ihmisen elämä on luonteva ajatella tieksi tai vaellukseksi: kohdusta hautaan, täältä ikuisuuteen, olemattomuudesta olemisen kautta joko takaisin olemattomuuteen tai uuteen olemiseen, miten kukakin asian näkee. Ajatus Kristuksesta tienä ja kristinuskosta sen tien kulkijoina kätkee sisäänsä ajatuksen, että minun elämänkaareni ja omaan historiaani kätkeytyy vielä merkityksellisempi tie. Hengellisyys on tuohon tiehen tutustumista ja sen tien kulkemista.

Kirkastussunnuntain evankeliumissa Jeesus vie kolme läheisintä seuraajaansa vuorelle rukoilemaan. Jeesuksen seuraajat kokivat ihmeen: he näkivät Jeesuksen sädehtivän yliluonnollisen kirkkaana ja keskustelevan kahden sukupolvia sitten eläneen profeetan, Mooseksen ja Elian kanssa. Kun profeetat alkoivat tehdä lähtöä, Pietari tarjoutui rakentamaan heille ja Jeesukselle majat vuoren rinteelle. Hän halusi jäädä siihen, fiilistelemään, nautiskelemaan huippukokemuksesta.

Mutta koska kristinusko ei ole mikään maja, oli kirkastusvuorelta lähdettävä alas. Takaisin arkeen, tavalliseen elämään. Sinne missä ei moosekset ja eliat tule ihan heti vastaan eikä Jeesuksenkaan kasvot erityisemmin sädehdi. Epäilyjen ja epävarmuuden maailmaan. Kristinusko ei ole maja. Siksi kirkostakin lähetetään kristityt joka pyhä pois, arkeen: "Menkää Herran rauhaan", "Lähtekää rauhassa" ja "palvelkaa Herraa iloiten".

Kirkastussunnuntaita vietetään kaksi kuukautta helluntain jälkeen, tänä vuonna 26. heinäkuuta. Silloin muistetaan Jeesuksen elämän taitekohtaa, jolloin Jeesuksen jumallainen luonto ja tehtävä tulivat täysin selväksi hänen läheisimmille oppilailleen. Suomessa kirkastussunnuntaita on vietetty jo 1500-luvulta lähtien.

Kirkkovuoden pyhät esittelee vuonna 2009 Jaakko Heinimäki. Hän on tietokirjailija, kolumnisti ja pappi. (Kirkon tiedotuskeskus/Jaakko Heinimäki)

Saarnavirike on Suomen ev.lut.kirkon sivustolta: <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/>